

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

Bc. Anna Koreňová

**Hudební vývoj skupiny Synkopy 61 od vzniku po
současnost**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Filip Krejčí, PhD.

Olomouc 2023

Anotace

V mé diplomové práci se zabírám hudebním vývojem skupiny Synkopy 61, která postupem času procházela několika hudebními milníky. Hudební skupinu rozebírám postupně od jejího vzniku v 60. letech 20. století až po současnost. Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních částí, kdy první obsahuje historiografická fakta ohledně vzniku kapely, prvotních úspěchů, které přivedly skupinu k vrcholné kariéře až po hlavní členy. Zde vyzdvihuji především období 70. let 20. století a člena Oldřicha Veselého, který se nejvíce zasloužil o inovativní přístup k tvorbě, který vedl k největšímu rozkvětu skupiny. S každou dekádou a rozvojem nových hudebních žánrů a směrů nahlížím v další části diplomové práce na Synkopy 61 ze stránky hudební a textové. Analyzuji typické big beatové, art rockové a progresivně rockové prvky vyskytující se v tvorbě Synkop, a následně je porovnávám jak ve vybraných albech samotné skupiny, tak z hlediska ovlivnění západní hudební scénou. Závěr diplomové práce zaznamenává hudební činnost skupiny od 90. let do současnosti a její vliv na českou hudební scénu.

Klíčová slova

Synkopy 61, progresivní rock, big beat, art rock, Oldřich Veselý, brněnský big beat, The Beach Boys, Deep Purple, Cream, Blue Effect

Annotation

In my diploma thesis, I deal with the musical development of the group Synkopy 61, which over time went through several musical milestones. I analyze the musical group step by step from its creation in the 1960s to the present day. The diploma thesis is divided into three main parts, the first of which contains historiographical facts about the formation of the band, the initial successes that brought the group to its peak career and the main members. Here I highlight the period of the 70s of the 20th century and the member Oldřich Veselý, who was the most deserving of an innovative approach to creation, which was next to the greatest flourishing of the group. With each decade and the development of new musical genres and directions, in the next part of my thesis I look at Synkopy 61 from the musical and textual sides. I analyze the typical big beat, art rock and progressive rock elements found in Synkop's work and then compare them both in selected albums of the group itself and in terms of the influence

of the western music scene. The conclusion of the diploma thesis records the musical activities of the group from the 90s to the present and its influence on the czech music scene.

Index words

Synkopy 61, progressive rock, big beat, art rock, Oldřich Veselý, Brno big beat, The Beach boys, Deep Purple, Cream, Blue Effect

Mé poděkování patří Mgr. Filipovi Krejčímu, Ph.D. za vedení diplomové práce, ochotu a spolupráci, kterou mi během psaní práce věnoval, a zároveň děkuji rodině, přátelům a big beatovým hudebním příznivcům, bez kterých by tato práce nikdy nemohla vzniknout.

Tímto prohlašuji, že jsou svoji diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím literatury a dalších pramenů ocitovaných dle citační normy.

V Olomouci dne:

Podpis:

Obsah

Úvod	1
1. Historiografická část	4
1.1. Big beatová hudební scéna v Československu v 60. letech 20. století.....	4
1.1.1. Big beat v Brně a okolí	6
1.2. Vznik hudební skupiny Synkopy 61	8
1.2.1. Zakládající členové skupiny	10
1.2.2. Prvotní úspěchy na big beatové scéně	13
2. Hudební vývoj skupiny Synkopy 61 v jednotlivých dekádách	15
2.1. Big beatové hudební znaky v tvorbě prvotních písní v 60. letech 20. století	15
2.2. Synkopy a skupina Beach Boys	17
2.2.1. Zpěv a vokální činnost.....	18
2.2.2. Koncerty a I. Československý beatový festival	19
2.2.3. Válka je vůl „protest song“	22
2.3. Normalizace a 70. léta na hudební scéně	24
2.3.1. Dekáda 70. let, hudební počiny a zahraniční turné skupiny Synkopy 61	25
2.3.2. Oldřich Veselý a Synkopy 61 v 70. letech.....	27
2.3.3. Synkopy 61 a období 1975-1980.....	30
3. Československá rocková scéna 80. let 20. století	32
3.1. Synkopy 61 a jejich hudební činnost v 80. letech.....	33
3.2. Rozpad skupiny Synkopy	36
4. Komparačně analytická část vybraných skladeb Synkopy 61: <i>Válka je vůl, Ptačí sonáta, Nádherně pravěká a Dlouhá noc</i>	38
4.1. Válka je vůl.....	39
4.2. Ptačí sonáta.....	41
4.3. Jsi nádherně pravěká.....	43
4.4. Dlouhá noc	46
4.5. Shrnutí analytické části vybraných skladeb.....	48
5. Působení skupiny Synkopy 61 od 90. let po současnost	50
Závěr	53
Seznam použité literatury a zdrojů.....	56

Úvod

„Pouští se k výškám, tam kde v bájích ptáci hynou

Když duhu touží sezobnout

A když se zřítí, hejno odmění ho slinou

Hejno liné křídlem hnout“ Oldřich Veselý/ Pavel Vrba/ Synkopy 61¹

Čeští Beach Boys, židle místo bicích nástrojů, protestní písně, zamilované melodie i kompozičně vystavěné skladby, to všechno připadá skupině, která proplová naši hudební scénou nepřetržitě šedesát let a často stojí v zákrytu dalších big beatových a rockových československých skupin. Hudební skupina Synkopy 61 stála při zrodu big beatové linie v Československu na přelomu 50. a 60. let 20. století. V mé bakalářské práci jsem tuto skupinu konfrontovala s dalšími československými skupinami (The Matadors, Blue Effect a Framus Five), které se stejně jako Synkopy 61 staly prvotními průkopníky rockové hudby ovlivněné západní hudební kulturou na naší domácí hudební scéně. Při psaní mé diplomové práce vycházím ze zjištěných poznatků o big beatu a vývoji rockové hudby, obsažených v mé bakalářské práci.²

Diplomová práce se zaměřuje na hudební vývoj skupiny Synkopy 61 od jejího vzniku, tedy od roku 1959 až do současnosti, kdy kapela zaznamenává velký hudební návrat v podobě účasti na hudebních festival a big beatových koncertech. Základní informace o této hudební skupině rozšiřuji oproti bakalářské práci hlavně o hudební prvky, zásadní vydaná alba a hudební přínos pro československou/ českou scénu, kterými skupina přispěla do vývojových linií jednotlivých dekád. Synkopy 61 však nezůstaly ukotveni pouze mezi 60. a 70. léty minulého století. Jejich hudební vkus a vývoj postupně graduje každou dekádu až do současnosti. V každém období se skupina setkává s novými hudebními směry, které zasahují do Československa především ze Spojených států amerických a z Velké Británie. Jako hlavní mezníky pro analýzu jejich vývoje jsou zvoleny hudební směry dominující od 60. let – rock'n'roll (r'n'r), u nás přezdívaný big beat, protest song, progresivní rock, art rock a současná populární hudba. Diplomová práce je rozdělena do čtyř hlavních částí – historiografická část, hudební vývoj skupiny Synkopy 61

¹ OLDŘICH VESELÝ. *The best of 1967–2007* [CD]. CZ: FT Records, 2007.

² KOREŇOVÁ, Anna. *Československý Big Beat v 60. letech 20. století se zaměřením na kapely: Synkopy 61, The Blue Effect, Framus Five a The Matadors*. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. 2021.

v jednotlivých dekádách, komparační část vybraných alb a tvorba a přínos skupiny od 90. let po současnost. V jednotlivých kapitolách je poukazováno hlavně na důležité události pro skupinu jako změny v obsazení, využití nových hudebních nástrojů, texty písní, úspěchy a rozpady skupiny, které většinou přinesly nejdůležitější hudební posuny a počiny v jejich tvorbě. Za jednu z nejdůležitějších osob zmiňovanou v mé diplomové práci je Oldřich Veselý, který nejvíce vývoj skupiny ovlivnil svým příchodem v 60. letech 20. století a zasloužil se o vznik vlastních nových skladeb a tzv. přinesl Synkopám druhý dech.

Hlavním cílem práce se stává shrnutí hlavních hudebních prvků typických pro jednotlivá období dekád 60.-90. let 20. století, využívání ve vybraných albech a skladbách a jejich vliv na celkový vývoj skupiny Synkopy 61. Důvodem výběru pro hudební rozebrání této skupiny je především její doposud nedostatečné zpracování ani bližší hudební analýza její tvorby na úrovni odborných prací. Dalším cílem je přiblížení skupiny Synkopy 61 hlavně po hudební stránce a poukázání na zásadní vliv skupiny pro další československé a české skupiny. V návaznosti na tento cíl jsou pak jednotlivé dekády zaměřeny přímo na tvorbu Synkopy 61, tedy jakým způsobem byla skupina ve své tvorbě ovlivňována dalšími zahraničními a tuzemskými skupinami a v jaké souvislosti se tyto vlivy projeví v instrumentální, vokální a textové linii. Dalším cílem je vyzdvihnout hlavních členů Synkop, kteří se zasloužili nejen o nepřetržitý chod této skupiny, nýbrž i o vývoj dalších populárních rockových skupin, kde působili jako jejich člení, autoři textů či aranžéři písní a ovlivnili tak hudební vývoj naší scény od dob big beatu, normalizace, undergroundu až po dnešní populární scénu.

Hlavní výzkumná metoda této diplomové práce je hudební analýza vybraných hudebních alb a skladeb Synkopy 61 – *Válka je vůl* (1995), *Xantipa* (1974), *Sluneční hodiny* (1981), *Dlouhá noc* (1990). V návaznosti na tuto metodu je zapojena komparace těchto alb z hlediska hudebních prvků z oblasti progresivního rocku, big beatu a art rocku. Komparace zahrnuje hlavně porovnávání vybraných zahraničních interpretů s tvorbou Synkopy 61 v jednotlivých dekádách. Důležitou součástí tohoto výzkumu se stává zmapování jednotlivých dekád (60. – 80. léta 20. století) do současnosti s vyzdvihnutím hlavních hudebních směrů, žánrů a prvků využívaných na české a zahraniční hudební scéně.

Za stěžejní knižní zdroje v této práci považuji biografickou knihu od Jiřího Vondráka *Synkopy 61...a bylo nám hej*, dále publikaci *Černý racek* obsahující rozhovory Petra Gratiase s Oldřichem Veselým, který působil ve skupině jako jeden z hlavních zpěváků. Historiografická fakta nejen o skupině Synkopy 61, ale i dalších big beatových skupinách a

hudebním prostředí v tomto období pojednávají knihy *Bigbít* od autorů Vojtěcha Lindaura a Ondřeje Konráda a *Big Beat šedesátých let v Brně a okolí* od Jiřího Donné Smýkala. Dalšími důležitými prameny v této práci jsou vybraná alba skupiny dostupná ve formátu CD, DVD a prostřednictvím hudebních portálů jako YouTube a Spotify. K přiblížení celého tématu pokládám za důležité zmínit i dobové fotografie, časopisy a odborné internetové články pojednávající o době největšího rozkvětu rockové hudby na naší hudební scéně.

1. Historiografická část

V této části jsou rozebírány okolnosti vzniku big beatu na československé populární scéně. Vycházím bodem pro ukotvení big beatu v historickém hudebním vývoji československé scény se stává především má bakalářská práce, kde pojem big beat, r'n'r a celkový vliv západních hudebních scén vysvětlují v širším kontextu. Začleňuji zde skupinu Synkopy 61 do historického a hudebně-kulturního kontextu. Hlavními tématy historiografické části se stávají brněnská hudební big beatová scéna a okolnosti vzniku skupiny Synkopy 61, zakládající členi a jejich následný rychlý růst na přední příčky hudební scény v Československu.

1.1. Big beatová hudební scéna v Československu v 60. letech 20. století

„Rock'n'roll, beat, rock anebo bigbít, jak se u nás říkalo a dosud říká, měl v těch časech sice hodně tvrdý život, ale na takový už si zvykl“.³

Hlavním mezníkem pro doslovné vtrhnutí big beatu na československou scénu je přelom 50. a 60. let 20. století. Období 60. let 20. století s sebou přinášela celkové politické rozvolnění ať už v obyčejných myšlenkách každodenního bytí, tak i v rozvoji nových hudebních doposud nevídaných postojů, názorů, způsobů vyjadřování a hledání vlastních hudebních cest a inovací. Toto období se stává začátkem pro začínající hudební skupiny na amatérské úrovni ovlivněné stylem západních skupin, ne jinak tomu bylo i u Synkop 61 a dalších.

„Rock'n'roll uchvátil československé hudebníky natolik, že v průběhu let 1958–1959 začali zakládat své první kapely. Jednou z prvních byla Chrastinova skupina s názvem Samuel's band.“⁴

Konzervativní generačně rozdělená společnost, a to především v západních státech, zažívala po válce nový boj, který spočíval v odporu proti všemu novému, co bez pochyb 60. léta celosvětově přinášela. A tak nastal střet staré generace proti nastupující vlně mladých lidí ve

³ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 8.

⁴ HEJSEK, Lukáš. *... a pak přišel BIGBÍT*. České Budějovice: Nová Forma s.r.o., 2012. s. 10.

věku 15-25 let. Poprvé v historii se objevila tzv. „youth culture“, která zaplavila staré zaseté pořádky novými postoji a vlastními názory na celkové dění ve společnosti.⁵

„Prvotní rock'n roll pro adolescentní mládež představoval jednak rozbíjení šablony, do níž mezitím již zabředla swingová hudba a její dobově snaživé texty, v širším smyslu však i signál jasného generačního odlišení, ba nesouhlas se světem dospělých a s pasivním jejich podřizováním se totalitnímu tlaku. Pokusy o vlastní nápodobu takto vzrušivé hudby spojovali při tom mladí lidé s tancem, rovněž co možná „nejodvážnějším“ a hudebně i vizuálně tedy zvlášť nápadný.“⁶

Být členem rockové (bigbítové) skupiny znamenalo nejen hudebně tvůrčí pozici, nýbrž i post politicko-sociálně společenský. Hudebníci ze západního světa ovlivňující většinu začínajících big beatových skupin u nás často stáli v čele v boji proti zastaralým konvencím, názorům, válkám, svoji činnost podporovali halucinogenními látkami, což se projevovalo v textech písní, ve způsobech vystupování a v chování. Hlavní akcent byl u tvorby např. Boba Dylana či The Beatles kladen na vlastní tvorbu.⁷

V Československu byla situace odlišného charakteru, jelikož skupiny většinu textů i hudebních doprovodů od západní hudební scény převzali a napodobovali spíše vizuální stránku než čistě protestní postoje. Tím nelze zcela vyloučit, že nově vznikající big beatové skupiny neprocházeli názorovým a protestním přerodem, jen byli značně omezeni komunistickým režimem, který udával přesné podmínky. Možná i díky tomu nastoupila generace hudebních skupin, které stály proti těmto konvencím a daly tak vzniknout dalšímu rozvoji rockové hudby na naší scéně, ať už v podobě protest songu, undergroundu a dalších odvětví.

Pop music, populární hudba či chceme-li moderna se na území tehdejšího Československa začala konstituovat ve chvíli, kdy z tzv. divadel malých forem vycházely písničky, které procházely proměnou hlavně díky technice a mediálním vymoženostem. Následně roku 1964 započalo vysílání hudebního pořadu Jiřího Černého – Houpačka, v časopisu Melodie se rozmohla hudební publicistika o nových hitech, koncertech a skupinách. V neposlední řadě

⁵ HRABALÍK, Petr. Úvod do šedesátých let. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 6.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/12-uvod-do-let-sedesatych/>

⁶ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 327.

⁷ BLÜML, Jan. *Progresivní rock*. Praha: Togga, spol. s.r.o., 2017. s. 62-64.

k rozmachu populární hudby (tedy i big beatu) došlo při pořádání hudebních soutěží a festivalech jako Bratislavská Lyra či Československý big beatový festival.⁸

Nejznámější brněnská hudební skupina Synkopy 61 prorazila svým repertoárem již na počátku 60. let 20. století. Jako jedna z prvních big beatových hudebních skupin konkurovala pražské hudební scéně, kde vznikaly skupiny jako The Matadors, Olympic či pozdější Blue Effect a Framus Five. Big beat vycházející z r'n'r se stal československou rebelskou záležitostí, kdy postupně začaly vznikat skupiny mladých studentů připomínající The Beatles. S nedostačující aparaturou, možnostmi poslechu západní hudby i omezenost a pravidla nastavená bývalým komunistickým režimem působila na mladé hudebníky o to větší silou a chutí hrát převzaté a vlastní písně, které se doposud zcela vymykaly předchozí estrádní hudbě.

1.1.1. Big beat v Brně a okolí

Nová big beatová vlna v 60. letech 20. století plně vrcholila především v hlavním městě Praha. Právě zde se vždy odehrávaly zásadní politické, hudební, společenské a kulturní události naší země. Není divu, že se Praha stala hlavním big beatovým centrem, kde hudební skupiny stály přímo u zdroje inspirace pro svoji tvorbu. Brno, druhé největší město Československa svoji big beatovou éru prožívalo odlišným způsobem. Podmínky pro bohatý kulturní život byly sice rozdílné od Prahy, nicméně Brno působilo více progresivním vzdorovitým způsobem. Průmyslové město, divadelní scény, dvacet kino sálů, šedé oprýskané domy po válce v centru města, vybombardované objekty, problematické lokality a mezi tím temná zákoutí s dostatkem hospod a interiérů typických pro big beatovou brněnskou klientelu.⁹

Počátkem 60. let se prvními průkopníky rock'n'rollu v Brně staly tzv. „šouglari“, tedy ti, co provozovali veškeré pouťové atrakce a kolotoče. Prvním místem, kde se z reproduktorů ozýval twist, Elvis Presley či Billy Haley, byl tehdejší lunapark, místo dnešního hotelu International. Mládež se tehdy scházela u laviček v parcích a na proslulé rock'n'rollové písně tančili po ulicích. Roku 1960, kdy bylo Československo vyhlášeno za demokratický socialistický a stále komunistický stát, se v ulicích Brna objevovaly skupiny tzv. „Štatlaři“, kteří svým vzhledem

⁸ BLÜML, Jan. Hudební a kulturní analýza české pop music v letech 1963–1967. *Academia* [online]. Academia edu, c2016 [cit. 15.2. 2023]. Dostupné z:

https://www.academia.edu/39813534/Hudebn%C3%AD_a_kulturn%C3%AD_anal%C3%BDza_%C4%8Desk%C3%A9_pop_music_v_letech_1963_1967?email_work_card=title

⁹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 37-38.

(dlouhé vlasy, košile, bílé ponožky, kožené bundy a rukavice) vzdorovali společnosti podobně jako např. typické „máničky“ v Praze v 70. a 80. letech. Míst pro scházení se big beatové generace bylo hned několik. Většina mladých lidí do města za „tvrdším“ druhem hudby vyrážela v sobotu odpoledne. Podniky, kde zněla hlavně taneční, swingová a dixielandová hudba, se v pozdějších hodinách měnily v prostor pro studentská uskupení, která stála u vzestupu brněnského big beatu.¹⁰

Brněnská klubová scéna 60. let neměla v tehdejší Československu obdoby. Majitelé se kolikrát snažili vyzdobit své interiéry plakáty, netypickým osvětlením a západním stylem, aby nalákali co nejvíce návštěvníků. Mezi typické brněnské big beatové podniky patřily: Šelepka, hospoda U Brichty, Cajpl, Modrá hvězda, u Medvídka či restaurace U Formana. Vedle prvotních Synkop 61 začala vznikat vlna big beatových skupin: Vulkán, Atlantis, Speakers, Great Music Factory, Fax, Rocky Eagles, Red Ants a mnoho dalších. Bohužel se tehdy nepovedlo ani jedné skupině oproti pražské konkurenci natočit samostatné album. Většinou tedy vycházely samostatné singly v pravidelných rozhlasových pásmech. Roku 1968 se pro brněnskou hudební scénu stalo důležitým záchvěvem uspořádání soutěže Brněnská bigbeatová liga, kde vystoupilo nespočet brněnských a okolních big beatových skupin, které hodnotila odborná porota.¹¹

„(...) v liberálních šedesátých letech se nepodařilo vydat ani jedné skupině z Brna výběrové, natož ucelené album, třebaže některé kapely si získaly pozornost na I. Československém beatovém festivalu (1967) a II. Československém festivalu (1968), (...).“¹²

S příchodem beatlemánie, novými hudebními vzory (The Rolling Stones, The Byrds, Beach Boys, The Yardbirds, The Animals, Herman's Hermits, The Kinks apod.) a s nástupem elektrifikace hudebních nástrojů, působilo v Brně více jak sto big beatových skupin. Nejvíce se hrál repertoár právě zmiňovaných zahraničních západních skupin, většina skupin kopírovala styl zahraničních vzorů. Big beat nebyl přemožen ani Ústředním výborem Komunistické strany Československa, který stanovil pouze „mantinely“, kterými by se big beatové skupiny a posluchači měli při koncertech řídit. Vlna big beatu s sebou nesla i změnu životního stylu, a to hlavně v módě. Přes typické „baloňáky“, černé koženky, „hoptrika“, kolové sukně a šušťáky. Dalším hudebním, názorovým a módním vzorem byl příchod hnutí „dětí květin“ – hippies.

¹⁰ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I.* Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 10-16.

¹¹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek.* Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 37-39.

¹² GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem.* Brno: JOTA, 2015. s. 12.

Celkovou euforii nejen hudebního dění v Brně, ale i v Československu obecně, ukončil příchod sovětských vojsk roku 1968. Pozdější nastoupení normalizace zničilo big beatovou uvolněnou éru a společnost se soustřeďovala spíše na přicházející vlnu diskoték a populární hudbu 70. let.

13

1.2. Vznik hudební skupiny Synkopy 61

Úvodem k samotnému vzniku Synkop považuji za důležité zmínit seskupení, které se stalo prvním předchůdcem brněnské big beatové hudební scény a pro vznik Synkop 61 znamenalo mnoho důležitých ovlivnění a impulsů pro založení hudební skupiny. Taneční soubor Slavia Club založen roku 1956 Stanislavem Smějou (bratr Petra Směji – kapelník Synkop) se na brněnské scéně poprvé představili s rock'n'rollovým repertoárem v kavárně Slavia v Brně (odtud samotný název souboru). Mezi první skladby Slavia Club patřily: *Rock Around The Clock* (Billy Haley), *Tutti Frutti* (Little Richard) a *Blue Suede Shoes* (Elvis Presley). Stanislav Směja jako „hlava“ souboru ovládal hru na kytaru, což mělo později neopomenutelný vliv na Petra Směju, který se stal zakládajícím členem Synkop.¹⁴

Petr Směja o svém prvotním hudebním vlivu vzpomíná takto: „*K muzice mě přivedl můj starší bratr Staňa, kterej hrál na kytaru a měl od roku 1956 kapelu Slavia Club. (...) Brával mě občas s sebou na jejich zkoušky, a tak jsem mohl být přímo, in medias res' a vidět, jak se to dělá. (...)*“

15

Přelom 50. a 60. let znamenal vznik důležitých brněnských hudebních skupin – The Shakers, The Ravens, Ruby a Synkopy 61, které v první polovině 60. let prošly přeměnou na big beatové skupin. Za tu nejvýznamnější a nejvíce vlivnou považujeme právě Synkopy 61.¹⁶

Josef Sedlák, Miloslav Orság, Dušan Rozbořil, Petr Směja, legendární hit *Tři malé citrónky* a rok 1959. Tato kombinace tvořila předchůdcovou skupinu před vznikem legendární brněnské big beatové skupiny Synkopy 61.¹⁷

¹³ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 16-37.

¹⁴ Ibid. s. 41-42.

¹⁵ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 8.

¹⁶ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 77.

¹⁷ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 7-8.

Petr Směja v pořadu Big Bít na počátky vzniku skupiny vzpomíná takto: „*Kapelu jsem založil s Pavlem Pokorným ještě na škole na kapitána Jaroše, kde jsme zkoušeli tenkrát v chemické posluchárně v tělocvičně, kde se dalo a později jsme potom skupinu rozšířili o Jiřího Rybáře, Jana Čarvaše, který přišel po roce a potom v roce 1966 o Michala Poláka.*“¹⁸

Roku 1960 v chemické posluchárně Střední všeobecně vzdělávací školy na třídě Kpt. Jaroše se poprvé sešlo začínající uskupení Synkopy 61. Mladí studenti v obsazení: Petr Směja (kytara, zpěv), Miloš Orság (akordeon), Jiří Rybář (bicí, zpěv), Pavel Pokorný (housle, zpěv) a Petr Fišer (klarinet). Za hlavního iniciátora tohoto složení je považován Petr Směja. Prvním veřejným vystoupením so pro skupinu stal školní vánoční večírek, od kterého začaly pravidelně probíhat zkoušky a vlastní tvorba Synkop.¹⁹

„*Těžko dnes říct, jak to vlastně všechno začalo. Touha hrát nebo snad láska k hudbě přivedla Petra Směju a Dušana Rozbořila k myšlence založit rytmickou skupinu. (...). Podnět k názvu jsme vzali z amerického hudebního filmu Synkopy a z části také z toho, že hudba, a především rytmus měl být výhradně úder na druhou dobu, tedy synkopa.*“²⁰

Název Synkop býval ze začátku obměňován každým rokem. Skupina tedy v roce 1962 nesla název Synkopy 62. Až roku 1966 se skupina vrátila k číslici 61, čímž dokazovali důležitost tohoto čísla jako symbol jejich zrodu.²¹

Začátky skupiny probíhaly podobně jako nejspíše u většiny vznikajících skupin v této době. Muzikanti se potýkali s nedostačující aparaturou a instrumentálním obsazením. Problémem často býval i prostor, kde by mohli společně zkoušet či vystupovat. I když se jednalo o začátky politicky uvolněnějšího období, mnoho muzikantů, nejen z řad Synkop, stíhaly tresty v podobě vylučování ze školy či problémy s policií.

Problémy s prostory, aparaturou a vystupováním nakonec vyřešil tzv. zřizovatelství, Závodní klub Vlněna v Brně, který si vzal Synkopy 62 pod svoji kontrolu, nabídl jim zkušebnu i hudební nástroje, což bylo pro začínající muzikanty ve věkovém rozmezí 14-15 let naprosto splněným snem. Mladým muzikantům ze Synkop se dostalo zcela nových nástrojů jako basa, bicí souprava a dřevěné pulty na noty.²²

¹⁸ *Bigbít*. 3.díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998, 44:34. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Kd6X1-iWhbQ>

¹⁹ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 77.

²⁰ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 13.

²¹ *Ibid.* s. 25.

²² *Ibid.* s. 17.

1.2.1. Zakládající členové skupiny

Petr Směja

Od mala navštěvoval koncerty jeho staršího bratra se skupinou Slavia club a učil se od něho muzikálnímu umění. Na kytaru se začal učit v jedenácti letech a od otce dostával neustálá napomínání, že hudbou se živit nebude.

- Narozen 16.5. 1946
- Vystudovaný strojař fakulty VUT v Brně, kapelník a hlavní kronikář skupiny, zapisující všechny detaily od honorářů za koncerty i po vtipné historky již od samotného vzniku Synkop.
- Hlavní nástroj: akustická kytara, zpěv
- Tvorba prvotních písní: *Plný hrnek kávy, Madison 22, Blues pro Žezulku* a další²³

Skupiny opouští po dvaceti letech roku 1981. Hlavním důvodem pro odchod se stalo přílišné odklonění tvorby Synkop k art rocku, typický pro Oldřicha Veselého, který v té době ve skupině působil. K tomu Petr Směja dodal: „*Oldřiv artrock s příliš dlouhými instrumentálními pasážemi mi byl cizí. Proto jsem po dlouhém rozvažování a s těžkým srdcem po dvaceti letech „své dítě“ opustil.*“²⁴

Pavel Pokorný

K hudbě a ke hře na housle byl veden od útlého dětství a oproti Petru Smějovi byl k životu se hudbou doslova nucen svým otcem i dědou. Právě on společně se svým spolužákem Smějou měli společný nápad mít vlastní skupinu.²⁵

- Narozen 25.11. 1946
- Absolvent Konzervatoře na tř. Jaroše v Brně obor housle a klavír
- Zakladatel Synkop společně s Petrem Smějou na gymnáziu

²³ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 6-19.

²⁴ KOUDELKA, Vladimír. Petr Směja: Po dvaceti letech si to můžeme říct – Bylo nám hej! *Zpravodaj městské části Brno-střed*. 2011, č.5, s. 15. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20120516031615/http://www.stred.brno.cz/uploads/soubory/zpravodaj/05_2011_zpravodaj_mc_brno_stred.pdf

²⁵ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 8-9.

- Ve skupině působil mimo hru na housle a klávesové nástroje i jako zpěvák a vokalista např. v písních: *Já slyším múzy, Zelený lučištník, Xantipa* ²⁶

Po odchodu Petra Směji nadále zůstává členem Synkop jako jediný společně s Jiřím Rybářem. ²⁷

Jiří Rybář

V dokumentárním filmu *Synkopy 61–a bylo nám hej!* Jiří Rybář vzpomíná, jak se díky kamarádovi Odehnalovi dostal do skupiny, která měla hrát na školním večírku. Doporučení tenkrát dostal na základě své účasti na pionýrském táboře, kde během večera začal bubnovat na židli a našel tak cestu k bicím nástrojům. ²⁸ Stal se bubeníkem Synkop, ve kterých působí nepřetržitě od vzniku po současnost.

- Narozen 24.11. 1945
- Za své hlavní životní heslo pokládá: „*Když si chce člověk přečíst pěknou knížku, má si ji napsat. Když si chce na zeď pověsit pěkný obraz, má si ho namalovat. A pokud zatouží po muzice, měl by si ji umět zahrát sám.*” ²⁹
- Hra na bicí nástroje, zpěv a vokály

Zásadní vliv na jeho hudební kariéru měl jeho bratr Jan Wolf, který hrál taktéž na bicí a věnoval se výtvarnému umění. Jiří Rybář vždy toužil být hlavně umělcem. Dokládá to i jeho svědectví, že žil život intenzivně, do školy chodil nejraději rovnou z večírku. ³⁰

²⁶ POKORNÝ, Pavel. Pavel Pokorný. *Živá hudba*. [online]. Pavel Pokorný, c2012 [cit. 6.3. 2023]. Dostupné z: <http://www.zivahudba.cz/minulost.html>

²⁷ KOUDELKA, Vladimír. Petr Směja: Po dvaceti letech si to můžeme říct – Bylo nám hej! *Zpravodaj městské části Brno-střed*. 2011, č.5, s. 15. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20120516031615/http://www.stred.brno.cz/uploads/soubory/zpravodaj/05_2011_zpravodaj_mc_brno_stred.pdf

²⁸ *A bylo nám hej!* [online]. Česká televize, 2017, 1:14. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/videos/televizni-dokument-synkopy-61-a-bylo-nam-hej/>

²⁹ *Bubeník Rybář. Do umění dělám kvůli obrazům* [online]. Brněnský deník, 2009 [cit. 6.3. 2023]. Dostupné z: <https://brnensky.denik.cz/serialy/do-umeni-delam-kvuli-obrazum-ne-pro-penize20090914.html>

³⁰ VONDŘÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 13-14.

Jan Čarvaš

Přichází do skupiny roku 1961 tehdy ještě zcela nezkušený a bez hudebního nástroje. Rozhodl se pro hru na kontrabas a později i na basu. V Synkopách působil nepřehlédnutelným dojmem nejen svou osobitou hrou na basu, nýbrž i hřmotnou postavou a „bručivým hlasem“.³¹

*„Jeho baskytara byla typově výrazně odlišná od nástrojů, které bylo v té době možno vidět a vzdáleně připomínala model Hofner Violin Pala McCartneyho.“*³²

- Narozen 13.11. 1945 V Brně, úmrtí 19.9. 2008 v Brně
- Vystudovaný veterinární lékař na Veterinární fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně
- Kontrabas, basa, vokály
- Vlastní tvorba: *Když se tě ptám*

Synkopy opouští roku 1980, kdy se vydává na vlastní pracovní dráhu veterinárního lékaře. Poslední koncert odehrává po návratu skupiny roku 1998 v Brně.³³

Původní členové Miloš Orság (akordeon) a Petr Fišer (klarinet) působí v Synkopách pouze jeden rok. Skupina do roku 1966 prochází několika personálními změnami. Do původního složení skupiny patří i Pavel Smílek (zpěv, klavír) a roku 1964 do Synkop přichází jeho bratr Antonín Smílek (elektrická kytara). Od roku 1966 Synkopy 61 uvádějí skladby dalšího důležitého člena jménem Oldřich Veselý, o kterém se samostatně zmiňuji v kapitole 3.3.1. a stejného roku skupina přijme zpěváka a významného člena Michaela Poláka.³⁴

³¹ GRATIAS, Petr. Jan Čarvaš. *ČS beat festival*. [online]. Beat festival, c2022 [cit. 7.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.beat-festival.cz/petr-gratias-jan-carvas/>

³² GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019, s. 27.

³³ Internetová encyklopedie dějin Brna. *MVDr. Jan Čarvaš*. [online]. Brno, c2020 [cit. 7.3. 2023]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=36554

³⁴ Oficiální stránky *Synkopy 61*. [online]. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/>

1.2.2. Prvotní úspěchy na big beatové scéně

K prvnímu oficiálnímu veřejnému vystoupení Synkop došlo dne 25.1. 1962 v Zrcadlovém sále hotelu Slovan v Brně.³⁵

Dalším důležitým mezníkem v začátcích skupiny byla účast na soutěži STM (Soutěž tvořivosti mládeže), kde zvítězili v městském i krajském kole.³⁶

O rok později skupina prošla povinnými přehrávkami a začala veřejně vystupovat pod zmiňovaným Závodním klubem Vlněna v Brně. Díky povinným vystoupením na akcích a pořádaných čajích ve Vlněně se jméno Synkopy 61 začalo dostávat do širokého podvědomí veřejnosti. V této době skupina vystupovala jako ryze taneční seskupení mladých studentů, kteří seděli za dřevěnými stolky se svými hudebními nástroji a se slušně upraveným vzhledem. K big beatovému ovlivnění začalo docházet až během roku 1963/64, kdy v Československu propukla vlna rock'n'rollu a Synkopy začaly tvořit i vlastní tvorbu. Mezi prvotní písně patří: *Plná hrnek kávy*, *Rozmarná blondýnka*, *Orion*, *Čevabčiči twist*, *Synkopy blues*, *Když jdu ulicí*, a další. Synkopy se tímto řadí mezi vůbec první bigbitové skupiny s vlastní tvorbou na naší populární scéně.³⁷

K největšímu zlomu ve skupině došlo roku 1964, kdy se z taneční skupiny ze dne na den zrodila skupina bigbitová. Bubeník Jirí Rybář na tento okamžik vzpomíná takto: „*Už jsme byli tak plni nástupem Beatles (...) a tak došlo k velké revoluci. Jednoho dne před restaurací Record jsme stáli a řekli jsme Smějovi jednoznačně, „Petře! My chceme hrát bigbit!“*, (...).“³⁸

V období 1963/64 propukla i v Československu tzv. beatlemanie, která ovlivnila chod každodenního života ve všech směrech – literatura, poezie, móda, hudba apod. Synkopy se od jejich revoluce a vzpoury proti Petru Smějovi stali navždy rockovou skupinou, která začala skládat především vlastní skladby nebo skladby převzaté s českým textem. Synkopy 61 začala ovlivňovat hlavně brněnskou hudební scénu, kdy posluchači a příznivci mohli poprvé slyšet opravdový bigbit. Silný vliv na tvorbu skupiny přinášely zahraniční skupiny jako The Beatles, Beach Boys, Shadows a další. Skupina se poprvé potýkala s novými problémy v podobě nové

³⁵ Oficiální stránky *Synkopy 61*. [online]. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/>

³⁶ GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem*. Brno: JOTA, 2015. s. 15.

³⁷ VONDRÁK, Jirí. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 15-19.

³⁸ *A bylo nám hej!* [online]. Česká televize, 2017, 3:23. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/videos/televizni-dokument-synkopy-61-a-bylo-nam-hej/>

aparatury a elektrifikace nástrojů. Synkopy přijali nové zvukaře, osvětlovače, nosiče aparatury a manažery, bez nichž by se nová bigbítová skupina obešla jen stěží.³⁹

Většina koncertů probíhala v Brně a v blízkém okolí v Besedním domě, U Kozáků či v kavárně Máj. Ani Synkopy se však na svých prvotních koncertech nevyhnuly incidentům s VB (veřejná bezpečnost). Po jednom koncertě v Žabovřescích U Kozáků skupina fanoušků vyprovokovala svým chováním VB (veřejnou bezpečnost) natolik, že následně o jejich výtržnictví po koncertě Synkop napsali ve svém deníku VB toto:

„Jedná se asi o patnáct chlapců ve věku 15–22 let, kteří zajížděli do Společenského domu v Žabovřescích zatančit si a poslechnout big beatovou skupinu. Alkohol nepožívali – drogu v tomto případě nahradil nevázaný tanec a řádění, v němž pokračovali i na cestě domů. (...). Vyšetřování a nadcházející soudní řízení bude jistě užitečnou sprchou na jejich horké hlavy.“⁴⁰

Synkopy následně dostaly zákaz vystupování na půl roku, což vedlo k následnému většímu proslavení zviditelnění se. Sice při jejich vystupování musel být vždy přítomen příslušník VB, který hlídal celkovou situaci na koncertech, což otevřenou kariéru nijak nenarušovalo.⁴¹

O fungování Synkop se začala dovídat i hudební kritika a další hudební skupiny mimo brněnské prostředí. Skupina a jejich hudební činnost začala být srovnávána na předních stránkách hudebních časopisů s dalšími průkopnickými bigbítovými skupinami z Čech, Moravy i Slovenska a dostávala nabídky koncertování i za hranicemi Brna.

„Vyprodaný sál brněnského Stadia na všech třech představeních a převážná část publika ve věku do 20 let, tak by se daly charakterizovat koncerty bratislavské skupiny THE BEATMEN 26. a 27. června. V první polovině pořadu vystoupila brněnská skupina SYNKOPY s rozmanitým repertoárem, nejlépe se jim dařilo ve skladbách z repertoáru Beach boys, nejvyšší úspěch měli se skladbami „Se piangi, se ridi“, a „Rock And Roll Music“.⁴²

³⁹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 21-25.

⁴⁰ Ibid. s. 29.

⁴¹ Ibid. s. 29-30.

⁴² M.K. Beatmeni v Brně. *Melodie*. Praha: Orbis, 1963-2000. s. 187.

2. Hudební vývoj skupiny Synkopy 61 v jednotlivých dekadách

2.1. Big beatové hudební znaky v tvorbě prvotních písní v 60. letech 20. století

Pojem beat původně pochází z Anglie týkající se období 60. let 20. století. Většina hudebních skupin v této době působila v instrumentálním složení – dvě kytary (akustické i elektrické), basová kytara a bicí. V Československu se beat začal přezdívat bigbít/ big beat a později se tento pojem začal používat pro všechny rock'n'rollové, rockové a undergroundové druhy hudby.⁴³

„big beat, terminologicky nepřesné označení pro hudbu R & R oblasti, užívané zvl. U nás, výjimečně t. v něm. mluvících zemích.“⁴⁴

Po velkém zvratu ve skupině Synkopy 61 roku 1964, kdy došlo k přechodu z big bandové skupiny na skupinu big beatovou, došlo i ke změně nástrojového obsazení, vzniku nových písní a k přeměně vizuální. Největší vliv vycházel z anglické hudební skupiny The Beatles a jejich písně *I Want To Hold Your Hand*. Místo houslí se ve skupině objevila kytara, kontrabas nahradila basa a Synkopy poprvé začali vystupovat na pódiu ve stoje, jako opravdová big beatová skupina.⁴⁵

Typicky big beatové hudební období u skupiny Synkopy přetrvává mezi lety 1964–1970. V tomto rozmezí vzniká nejvíce autorských písní. Skupina nejvíce vychází z tvorby zahraničních skupin: The Beatles, The Beach Boys či Shame.

Faktem zůstává, že většina skupin působících v Československu v první polovině 60. let 20. století, se snažila o napodobení západních hudebních idolů. Začaly první experimenty s přezpíváním anglických textů a napodobování pohybů při vystupování. U Synkop jsou jejich prvotní big beatové písně typické pro český jednoduchý text – *Hej pane můj* (1966), *Když se Tě ptám* (1966), *Žárlivá dívka* (1967).

U československých big beatových písní se často setkáváme s názvy, které obsahují odpověď na hlavní textovou myšlenku, mají jednoduchý text a zapamatovatelnou melodii. Při názvech

⁴³ HEJSEK, Lukáš. *... a pak přišel BIGBÍT*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. s. 9.

⁴⁴ MATZNER, A., POLEDŇÁK, I., WASSERBERGER, I. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: EDITIO SUPRAPHON, 1980. s. 54.

⁴⁵ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 23.

alb pak skupiny často používají i určitou kontinuitu, jako například Synkopy 61 – *Válka je vůl*, *Válka je vůl I*, *Válka je vůl II*, apod. Synkopy 61 v prvotním big beatovém období přecházejí hlavně na vlastní tvorbu. Podobně jako u ostatních skupin z této doby, jsou písně výrazně zaměřeny na témata lásky a vztahů, čímž se zaměřovaly hlavně na ženskou část publika.⁴⁶ Dalšími tématy pak jsou i otázky smrti a utrpení, jak tomu je u písně *Zelená louka* (1969).

Píseň Petra Směji *Moje tajemství* (1965), označují Synkopy za průkopnickou tohoto období, jelikož byla jako vůbec první nahrána ve studiu Československého rozhlasu. Stejný rok se stává osudovým i pro příchod dalšího důležitého hudebního článku skupiny, a tím byl Oldřich Veselý, který ve skupině působil jako autor vlastních písní. Ten na příchod Synkop vzpomíná takto:

„(...), na přímyslovce se mnou chodil do třídy Jirka Rybář. (...). Zřejmě se mu zalíbilo pár mých vlastních věcí, tak je pak zkusil prosadit v rámci zavedených Synkop 61, kde musel v jejich prospěch lobbovat u konzervativního kapelníka Petra Směji. Prosazoval vlastně české písničky, což v době, kdy všichni preferovali anglicky zpívaný repertoár, bylo velmi nezvyklé. O vlastní tvorbu se kapely tehdy příliš nepokoušely.“⁴⁷

První skladbou Oldřicha Veselého pro Synkopy byly *Modré oči* (1965) s textem od Petra Směji, tehdy nahrané jako demo na pásce na klavír. Posléze do repertoáru Synkopy zařadily píseň *Proč právě za mnou*, kde hudby i text napsal Oldřich Veselý.⁴⁸

Období kolem roku 1965 znamenalo pro Synkopy nové seznámení se s tím, co obnáší změna instrumentace, elektrifikace, nárůst veřejných koncertů a tvorba vlastních big beatových skladeb. Skupina se nástupem Oldřicha Veselého začala i více zaměřovat na anglické písně a docházelo i k obměnám ve složení skupiny.

V červnu 1965 Synkopy absolvovaly tři úspěšné koncerty společně s proslulou big beatovou slovenskou skupinou Beatmen. Od původního hudebního vlivu The Beatles se skupina zaměřuje na vokální tvorbu a inspiruje se nejvíce skupinami: Beach Boys, Hollies, Yardbirds, Searchers, což znamená opět nový styl a vznik nového repertoáru. Vedle převzatých nazpívaných písní jako *Twist and Shout* (The Beatles), *Surfin U.S.A.*, *In My Room* (Beach Boys) vznikají autorské písně Petra Směji: *I Ask You All Day*, *Why Alone*, a další. Důležitou osobností,

⁴⁶ Hejsek, Lukáš. ... *a pak přišel BIGBÍT*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. s. 50-58.

⁴⁷ GRATIAS, Petr a VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, 2009. s. 32.

⁴⁸ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 32-33.

kteřá se zasloužila o změnu repertoáru a dodávala Synkopám návrhy na další tvorbu, byl spolužák Petra Směji Milan Veselý, který se posléze stává i manažerem skupiny.⁴⁹

2.2. Synkopy a skupina Beach Boys

Beach Boys – chlapi z pláži Kalifornie ve složení bratrů Brian a Dennis Wilsonů, bratranec Mike Love a přítel Alan Jardín prorazili na hudebním americkém trhu albem z roku 1961 s názvem *Surfin'*, kterého se prodalo přes 60 000 kusů. Tato skupina pro svůj osobitý styl *surfin' sound* (napodobení pocitů při pohybu vln), pro své zamilované písně dívkám, písním o létě, surfu a autech zapůsobili mimo Spojené státy americké i na středoevropské hudební skupiny. Hlavním důvodem pro jejich jedinečnost byl bez pochyb zpěv a moderní vokální harmonie. Jejich pěvecké rozsahy dosahovaly k jednočárkovanému b, Brian Wilson pak svým falzetem čistě dosáhl až k dvoučárkovanému d. Většinu koncertů vystupovali celí v bílém v košilích s červenými pruhy, čímž si vysloužili přezdívky Mývalové v pyžamu.⁵⁰

Dne 17.6. 1969 vystoupili Beach Boys v pražské Lucerně, kde svým vystoupením zapůsobili na Synkopy 61 natolik, že ovlivnili jejich dosavadní autorskou tvorbu a získali si tak přezdívku čeští Beach Boys.

Hudební publicista a kritik Jiří Černý přijezd Beach Boys komentuje jako zjevení skupiny, která excelovala na předních místech hudebních žebříčků a dostala se tak i před skupinu The Beatles. Až do koncertu The Rolling Stones v roce 1990 v Československu nevystupovala známější skupina. Svým vystoupením po stránce vizuální a zvukové naprosto ovlivnili Synkopy 61, kteří se v jejich tvorbě vzhledli. Díky zpěváku Michalovi Polákovi, který se vyznačoval vysokým tenorem, dokázali Synkopy zpívat repertoár Beach Boys v nezměněných tóninách ve velmi slušné kvalitě.⁵¹

Když se dne 19.6. 1969 konal koncert Beach Boys na brněnském zimním stadionu, vyplnil se Synkopám jejich dlouhodobý sen, hráli totiž na stejném pódiu se svými vzory před téměř

⁴⁹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 33-36.

⁵⁰ ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989. s. 165-168.

⁵¹ *Když hráli Beach Boys v Praze v roce 1969, vykoupiili celý bar*. [online]. iREPORT, 2017, 2:30. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mx00FD9QvnU>

čtyřtisícovým publikem. Do repertoáru tehdy zařadili písně: *Open Up Your Eyes, Requiem, Casanova, Bůh lenosti a Step Inside*.⁵²

2.2.1. Zpěv a vokální činnost

Pěvecké dovednosti a vícehlasé doprovody písní u Synkop však nebyly odrazem pouze hudebního vlivu Beach Boys. Jejich odlišnost od ostatních československých big beatových skupin spočívala právě ve zpěvu a vokálních dovednostech. Tento hudební progres začal roku 1966, kdy se ke skupině připojil zpěvák Michal Polák, který odešel z brněnské skupiny The Shakers.

„Byly týdny a týdny, kdy jsme na nástroje ani nesáhli a jen zpívali, no a když jsme vystoupili na koncertě, tak všichni sedli na zadek“. Vzpomíná Michal Polák na své začátky u Synkop roku 1966.⁵³

Zmiňovaný manažer Milan Veselý, jeho inovativní přístup a seznámení skupiny se západní vícehlasou formou zanechal v tvorbě Synkop zanechal kořeny tzv. west coast vokálního projevu. Při dalších plánovaných koncertech a zkouškách pak bylo zapotřebí zajistit více mikrofonů a aparatury.⁵⁴

Není divu, že se Synkopám začalo dostávat pozitivní hudební kritiky, které nejvíce vyzdvihovaly právě jejich vokální činnost. Roky 1966–1968 se pro Synkopy 61 stávají nejúspěšnějším obdobím, které přináší nové možnosti koncertování, zahraničních výjezdů, vznikají nejznámější vokálně propracované skladby a další autorské písně.

*„U brněnských Synkop 61 zaujme především výborný vícehlasý beatový vokál, který patří k tomu nejlepšímu, co dnes můžeme v tomto žánru u nás slyšet. Zajímavá je i vlastní autorská tvorba této skupiny. Podobně jako jejich přerovští skoro jmenovci přesvědčují Synkopy publikum i odborné beatové kruhy, že čeština nemusí být na závadu beatovému zpěvu, jde-li o dobrý text i hudbu a stylovou interpretaci.“*⁵⁵

⁵² VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 100-101.

⁵³ *Ibid.* s. 39.

⁵⁴ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 85.

⁵⁵ CHLÍBEC, Jiří. Festival vysokoškolských beatových a jazzových souborů. *Melodie*: Praha, Orbis, 1967, č. 1, s. 113.

Pravidlem při autorské tvorbě Synkop bylo, že si aranžmá písní určoval vždy daný autor. V tomto období do hudebního repertoáru přispíval každý z členů skupiny. Co se však týká vokálního aranžmá písní, o to se nejvíce zasloužil kapelník Petr Směja společně s klávesistou Pavlem Pokorným. Většina repertoáru tvořila vlastní tvorba písní s českým textem, anglicky zpívané písně však často procházely cenzurou a musely být ze seznamu vyškrtuty. Velkou změnou se pro Synkopy stala příležitost nahrávání skladeb ve studiu (v dnešním divadle Buranteatr) společně s hudebním režisérem Lubomírem Novosadem. Synkopy se tak poprvé setkaly s tím, jak funguje nahrávání podkladů a playbacků, potýkali se s úskalím, jak správně chytit zpěvnou melodii do opakované jedné pasáže skladby apod. Výsledkem celého nahrávání však byla odměna v podobě prvních dobrých nahrávek písní: *Moje tajemství*, *Musím ti říct sbohem*, *Žárlivá dívka*, *Martan*, *Xantipa*, *Válka je vůl*, *Ptačí sonáta*, *Bílý vrány*, *Hrej se mnou fair* a *Casanova*.⁵⁶

„Zážitkem je i zpěv Michala Poláka ze Synkop 61, který by mohl od minuty nastoupit u Beach Boys.“⁵⁷

2.2.2. Koncerty a I. Československý beatový festival

Po prvotních úspěších na pódii již zmiňovaných podniků a po změnách v personálním obsazení skupiny se Synkopy v letech 1965/1966 stávají kvartetem ve složení Petr Směja, Pavel Pokorný, Jan Čarvaš a Jiří Rybář. V tomto obsazení se skupina obrací k melodickému bigbitu. Většina repertoáru byla zaplněna předělanými zahraničními písněmi, které jsem zmiňovala v kapitole 3.1..⁵⁸

Po nástupu nového zpěváka Michala Poláka v roce 1966 a prvního přínosu písní Oldřicha Veselého skupina dostává hned několik koncertních příležitostí. Vše začalo prvními přehrávkami u umělecké agentury KPFKE (Krajský podnik pro film, koncerty a estrády), díky čemuž mohla skupina legálně veřejně koncertovat. Synkopy následně získávají příležitost

⁵⁶ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 39-43.

⁵⁷ TŮMA, Jaromír. *Vyvdorovaná hudba. Mladý svět*. Praha, Mladá fronta, 1968, č. 1, s. 5.

⁵⁸ GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem*. Brno: JOTA, 2015. s. 17.

zahrát na polském Mezinárodním hudebním festivalu Gliwicki X konaného ve dnech 8. – 10. 5. 1966.⁵⁹

Petr Směja v televizním dokumentu *A bylo nám hej* vzpomíná na roky 1966-1968, jako na nejlepší léta jejich skupiny, kdy se Synkopy dostávají do popředí hlavně díky zahraničním a československým hudebním festivalům. Celá skupina tehdy v Polsku zažívala poprvé pocit svobody při hraní na pódiu. Festivalu se zúčastnil i Oldřich Veselý, který hrál na neozvučený klavír, ale byl to jeho první výstup v řadách skupiny. Synkopy 61 si svým výkonem nakonec vysloužily první místo.⁶⁰

Popularita Synkop postupně rostla, a to i díky prvnímu ročníku *Československého beatového festivalu* v pražské Lucerně, kde vystupovaly všechny nejznámější big beatové skupiny 60. let z Československa.

„I. Československý beat festival byl veliký předvánoční svátek roku 1967 (20.–22. prosince). Pět koncertů, z toho dva odpolední, dva večerní soutěžní a závěrečný finálový, přivedlo na pódium Lucerny, večer vždycky nabité, odpoledne ne docela, téměř třicet skupin z celé republiky. Vedle známých souborů se kapely vybíraly soutěžními předkoly. Technickou stránku zajišťovala firma Dynacord. S výjimkou právě ve Švýcarsku zaměstnaných Matadors tu byl víceméně každý, kdo tu měl být.“⁶¹

Pro pražskou hudební scénu se beatové festivaly staly šancí, jak poměřit své síly se zbytkem tehdejšího Československa. I když se festival uskutečnil za uvolněnější politické situace, stále bylo na big beat pohlíženo skrz prsty a s krajní nedůvěřivostí. Nicméně celkovým cílem celé této hudební akce bylo zmapování naší tehdejší big beatové hudební scény. Díky firmě Dynacord, která zaštiťovala celkovou technickou stránku festivalu, se k muzikantům poprvé dostala aparatura za více než 30 000 Marek, nové bicí soupravy a západoněmecké struny Pyramid. Celý koncept a logo festivalu se nesl v duchu květinových dětí „hippies“. Festivalu se nakonec účastnilo 27 skupin a vystřídal se na něm přes 10 000 diváků.⁶²

⁵⁹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 36-40.

⁶⁰ *A bylo nám hej*. [online]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

⁶¹ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 42.

⁶² PETRÁŇ, Lukáš. *Československé beatové festivaly (1967, 1968 a 1971) a jejich organizační a umělecká specifita*. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filosofická fakulta, Ústav hudební vědy, Management v kultuře. 2019. s. 27-38.

Pro Synkopy 61 účast na prvním beatovém festivalu znamenalo společné večerní vystoupení se skupinami Flamengo, Framus Five, Olympic, Rebels a Soulmen, což v tomto období byly nejslavnější big beatové skupiny u nás. Synkopy následně vystoupily i v neděli, kde předvedly písně jako *Casanova*, *Suita pro Johanna Sebastiana Bacha*, *Good vibration* a *Vegetables*. I když ukázali svoji vysokou schopnost v ovládnutí aparatury a výborné zpěvy, porotu nakonec nenadchly.⁶³

Nakonec skupina získává cenu Music F Clubu (za nejlepší moravskou skupinu). Celkovým vítězem se stává skupina Soulmen, cenu nejlepšího zpěváka získal Michal Prokop z Framus Five, za nejlepší zpěvačku byla oceněna Hana Ulrychová z Bluesmen, za nejlepší hudební text byla oceněna slovenská skupina Prúdy s písní *Balada o smutnom Jánovi*.⁶⁴

Rok 1966 pro Synkopy znamenal i další úspěchy v podobě účinkování v divadelní inscenaci brněnského Mahenova divadla – *Poprask na laguně*, kde zazněla mimo jiné i jejich vlastní tvorba v podobě písně *Musím ti říct sbohem*. Změna pro Synkopy nastává po odchodu Pavla Pokorného, místo, něhož na post kytaristy nastupuje Pavel Váně. Skupině se díky autorské spolupráci Petra Směji, Pavla Váněho, Oldřicha Veselého a Františka Jemelky rozrůstá vlastní repertoár o další známé hity: *Měl jsem rád tvou peněženku*, *Žárlivá dívka*, *Martian*, *Hej, pane můj* a *Děvče napařád*. Roku 1967 pak Synkopy vystupují na významném tuzemském festivalu v Českých Budějovicích s názvem *I. Jazz Univerziáda*, kde získali druhé místo hned za olomouckou skupinou The Bluesmen. Dalším zahraničním výjezdem pro Synkopy se stává účast na *Mezinárodním studentském divadelním festivalu* v jugoslávském Záhřebu. Díky vlastní tvorbě, nespočtu vyprodaných koncertů a účasti na hudebních festivalech Synkopy 61 se stávají jednou z nejpoblárnějších big beatových moravských skupin na naší hudební scéně.⁶⁵

⁶³ PETRÁŇ, Lukáš. *Československé beatové festivaly (1967, 1968 a 1971) a jejich organizační a umělecká specifičnost*. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filosofická fakulta, Ústav hudební vědy, Management v kultuře. 2019. s. 59-60.

⁶⁴ Program – Československý beat-festival. *Československý beat-festival / Festival beatových legend* [online]. c2022 [cit. 24.3.2023]. Dostupné z: <https://www.beat-festival.cz/program-prvniho-rocniku/>

⁶⁵ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 45-61.

2.2.3. Válka je vůl „protest song“

*„Protestní píseň (angl. Protest song), má svoje kořeny v procesu obrody angloamer. lidové písně, probíhající nepřetržitě od 30. let. (...). Doprovázely je výrazné rytmy bicích nástrojů, pronikavé tóny foukacích harmonik, a především provokující struny kytar.“*⁶⁶

Z původního významu protestních písní stával v 60. a 70. letech v západním hudebním světě módní trend, který se snažil hlavně u mladé generace vzbudit protestní náladu vůči válce, rasismu, imperialistickým válkám a sociální nespravedlivosti. Většina protestních písní je v 60. letech úzce spjata s hnutím hippies, pro něž se největším protestním důvodem stala válka ve Vietnamu, proti které v San Franciscu v Golden Gate Parku protestovala přes 200 000 mladých lidí. „Nová kultura“, „Power Flower“, „Make Love – Not War“, tato hesla na přelomu roku 1969/1970 začal střídat obchod s drogami. Tato narůstající narkomanie zjevně se projevující i na světových hudebních interpretech pohřbila protestní písňové hnutí. V Československu protestní písně začaly vznikat v podobném období, jejich význam se však nesl v odlišném smyslu. Jeden z prvních interpretů u nás, který svou tvorbou připomínal spíše rebelské francouzské hnutí „prokletých“ básníků byl písničkář Vladimír Merta.⁶⁷

Rok 1968 pro Československo znamenal řadu důležitých událostí, které měly vliv na celkové politické, sociální a kulturní dění vůbec. Po lednovém zvolení Alexandra Dubčeka jako tajemníka KSČ a jeho prosazování „socialistické demokracie“, přicházejí události jako květnový Pražský vysokoškolský majáles s účastí desetitisíců studentů a následně v červnu zrušení cenzury tisku, kdy v Literárních listech 27.6. 1968 vychází *Dva tisíce slov*. Vše však nešťastně završil 21. srpen roku 1968, kdy Československo obsadila Sovětská vojska.⁶⁸

V dubnu 1968 Synkopy 61 vydávají vůbec poprvé svoji novou píseň *Válka je vůl* jako singl na LP u společnosti Supraphone. Původně nazpívaná píseň Pavlem Vánem a Michalem Polákem, s textem od Františka Jemelky a s hudební aranží od Oldřicha Veselého, se rychle stala „hymnou“ skupiny roku 1968.⁶⁹

⁶⁶ MATZNER, A., POLEDŇÁK, I., WASSERBERGER, I. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: EDITIO SUPRAPHON, 1980. s. 318.

⁶⁷ Ibid. s. 318-319.

⁶⁸ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 62-78.

⁶⁹ GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem*. Brno, JOTA, 2015. s. 17.

V tomto úspěšném období se skupina umístila s novou písní v hitparádě *Třináct na houpačce*, uváděnou hudebním kritikem Jiřím Černým, na pátém místě. Skutečný význam písně však není tak zcela protestní proti válce. Hlavní autor, František Jemelka, přiznal, že v brněnském hantecu válka znamená odchod na dvouletou povinnou vojenskou službu. Avšak, po rockovém hudebním doprovodu Oldřicha Veselého se píseň *Válka je vůl* stala protiválečnou písní mladých lidí. Dle názvu písně se následně pojmenoval festival protestsongů, který se uskutečnil v Praze roku 1968. Nově vydaná deska se prodávala v řádu tisíců. Pro mladou generaci se tato píseň stala sloganem, který si nechávali tisknout na trika. Ani srpen 1968 neměl až tak významný vliv na prodej a úspěšnost nové písně. Významnou roli v hudebním dění však znamenalo uspořádání *II. Československého beatového festivalu*, který se nesl v duchu zbavení se strachu a deprese ze srpnové okupace. Poprvé se Synkopy 61 setkaly s kritikou, jelikož west coast a melodický big beat začal být silně upozadován nastupujícím hard rockem a celkové rock'n'rollové dění se začátkem 70. let začalo upínat na novou hudební dráhu.⁷⁰

„Hodnotová problematičnost války a s ní spjatých pro – či protiválečných postojů se radikálně mění okupací 21. srpna 1968. Vágní či ambivalentní reference, která se od výrazu „válka“ v 60. letech odvíjela, je touto zásadní událostí ve sféře aktuálního světa posunutá v referenci zcela konkrétní. A dění v oblasti české populární hudby přesvědčivě ilustruje, jak je tato popkulturní sféra provázána s kontextem aktuálního světa mnohem více než sféra „vysoké“ kultury“. A to nejen z hlediska produktivního využívání vlastní společenské senzitivity, ale i nemožnosti úniku z determinujících kontextových souvislostí.“⁷¹

Jelikož protestní píseň *Válka je vůl* rozebírám jako první v kapitole 4. Komparační část vybraných skladeb, jejímu dalšímu textovému, hudebnímu a významovému kontextu se budu více zabírat při zkoumání jednotlivých hudebních prvků právě ve výše zmiňované kapitole.

⁷⁰ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 70-96.

⁷¹ BÍLEK, A. Petr. „Válka je vůl“: Pacifistické protiválečné postoje v populární hudbě 60. a 70. let 20. století. *Academia* [online]. Academia edu, c2014 [cit. 24.3. 2023]. Dostupné z: https://www.academia.edu/65189831/_V%C3%A1lka_je_v%C5%AF1_Pacifistick%C3%A9_protiv%C3%A1le%C4%8Dn%C3%A9_postoje_v_popul%C3%A1rn%C3%AD_hudb%C4%9B_60_a_70_let_20_stolet%C3%AD

2.3. Normalizace a 70. léta na hudební scéně

Počátkem 70. let 20. století nastala pro big beatovou scénu v Československu těžká chvíle, kdy se začalo rozhodovat o jejím osudu. Na stále i nově vznikající rockové skupiny začala působit více experimentální hudba s rozvíjející se instrumentální složkou. Hudebníci se začali zaměřovat na současné trendy, což u Synkop nebylo pro začátek nové dekády typické.⁷²

Hlavním problémem nebyla však neustálá pokročilost rockové hudby, nýbrž začínající propagovaná idealistická myšlenka toho, co by měla hudba ve skutečnosti pro mládež a posluchače představovat. Hudební agentury začaly dohlížet na propagování hudby, měly dohlížet na její společenskou nezávadnost. Ze začátku však ke striktním upomínkám nedocházelo, naopak se skupinám dostávalo větší volnosti při koncertování, u hudebníků se začaly více objevovat dlouhé vlasy, repertoár skupin byl schvalován beze změn. Státní aparát však brzy hudební agentury zrušil a pro hudební scénu začalo období tvrdé kontroly, což pro mnoho big beatových skupin znamenalo naprosté ukončení hudební činnosti. Roku 1972 byly zavedeny tzv. rekvalifikační zkoušky, které měly za úkol podřídit veškeré kulturní dění pod státní řízení. Rockové skupiny se tak začaly dostávat do situace, kdy buď ukončily své působení, anebo předělaly svůj repertoár dle vyhovujících podmínek. Další možností byla emigrace nebo změna povolání. Okruh rockových skupin se zúžil na velmi tenkou část, kdy každá skupina musela své názvy přejmenovat výhradně do českého jazyka a při jakémkoliv menším problému se stala terčem pro neustálou kontrolu svého působení.⁷³

„Sedmdesátá léta jsou pro naši rockovou hudbu hladovými roky. Část z nejvyspělejších hudebníků i celých skupin odešla za lepším výdělkem do populární hudby. Některé skupiny svým zaměřením s populární hudbou splynuly. Starší rockoví hráči se začali obracet k jazzu.“⁷⁴

Samotný vývoj československého big beatu byl pozastaven, až téměř vymýcen. Do popředí se začaly dostávat „westernové skupiny“ a populární hudba začala ovládat hudební scénu ve velkém. Na sólové dráhy z původních big beatových skupin se vydal například Jiří Korn a Petr Novák. Zanikly první big beatové skupiny jako Rebels a Flamengo. Blue Effect (v 70. letech přejmenován na Modrý Efekt) postihlo odloučení dvojice Radima Hladíka a Vladimíra Mišíka.

⁷² LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 49.

⁷³ KANTOR, Pavel. *Vliv normalizace na vývoj české rockové hudby v letech 1969-1989*. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, Sdružená uměnovědná studia. 2012. s. 7-10.

⁷⁴ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969*. *Jazzpetit* č. 5. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 51.

I když mnoho hudebníků věřilo ve zlepšení situace, zlatá šedesátá léta a vzkvétající rocková hudba byla nenávratně pryč.⁷⁵

2.3.1. Dekáda 70. let, hudební počiny a zahraniční turné skupiny Synkopy 61

Začátek 70. let se pro Synkopy 61 stal oproti ostatním pokračujícím big beatovým skupinám jednou z nejúspěšnějších hudebních sezón za jejich dosavadní kariéru. Na začátku nové dekády Synkopy oslavily své desetileté působení na hudební scéně a k tomu přidaly svůj pětistý odehraný koncert v sále brněnského závodního klubu KSB. Po vyprodaném oslavném koncertu skupinu čekalo turné s nejslavnější bratislavskou big beatovou skupinou Prúdy a s pražskou big beatovou skupinou The Cardinals. Od září roku 1970 se tak rozběhlo turné zvané Praha – Brno – Bratislava, které pro Synkopy znamenalo začátek nejúspěšnějšího dosavadního období.⁷⁶

I když se skupině dostávalo skvělých ovací jak od posluchačů, tak od hudebních kritiků, začaly být Synkopy dle neustále rozvíjejícímu se hard rockovému proudu nuceni ke změně hudebního repertoáru. Bubeník Jiří Rybář zmiňuje, že si skupina uvědomila úspěšnost, která byla na jejich koncertech přítomna, ale překročit vlastní stín šel velmi těžko. Big beatová skupina začala hledat novou hudební inspiraci. Po několika přehrání vypůjčených gramofonových desek se skupina jednoznačně shodla na nových hudebních vzorech, jimiž byly skupiny: Uriah Heep, Queen, Kansas, YES nebo Black Sabbath. Nejvlivnější skupinou se stali angličtí Uriah Heep, od které Synkopy převzali písně *The Park*, *July Morning*, *High Priestess*, *Look At Yourself* (později i s českým textem *Hrej se mnou fér*).⁷⁷

Hudební kritik Jiří Černý komentuje nástup 70. let v tvorbě Synkop 61 takto:

„Synkopy 61 slaví desetiletí a ta únava je přece jen znát. Z jejich EP desky je nejsnadnější písničkou Smějova a Jemelkova Svatební, s barvitým úvodem a milou citací Nesem vám noviny. Od místa „Lidi na mě hloupě civí“ pak skladba ztrácí poněkud dech, i vinou text. Nápad má i Venuše (věstonická, ne ta holandská), pokud jsem rozeznal Jemelkova slova. Na všech nahrávkách však leží stín dodnes plně nestrávených Beach Boys. Synkopácké vícehlasy jsou krásné, ale tvůrčí strop skupiny jako by se už nedal nadzdvihnout. V písni A bylo nám hej

⁷⁵ HEJSEK, Lukáš. --a pak přišel bigbít. České Budějovice: Nová Forma, 2012. s. 12-14.

⁷⁶ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 108-109.

⁷⁷ Ibid. s. 102-103.

bychom těžko hledali švih beachboyského originálu Do It Again. Ostatně školní úlohy – jež Smějův text připomíná – švih nemívají“⁷⁸

Přemíra zahraničních hitů ne se zcela vydařenými českými texty však začala působit na posluchače v menší míře než autorská tvorba Synkop. Skutečný zájem o skupinu začal pomalu upadat, ale i přesto se Synkopám podařilo uskutečnit hned několik důležitých hudebních turné. Na přelomu roku 1970/1971 nastal pro skupinu malý zázrak v podobě možnosti vycestování do sousedního Rakouska, kde Synkopy odehráli 88 koncertů. Dalším úspěšným počinem se stalo turné se slovenskou zpěvačkou Helenou Blehárovou a s Big Bandem Gustava Broma, kdy Synkopy dohromady vystupovaly před více než patnácti tisíci diváky. V této době se z typicky west coastově – big beatových Synkop zrodila vocal rocková skupina, která do svého repertoáru začlenila zahraniční hity: *Look At Yourself* (Uriah Heep) a *Paranoid* (Black Sabbath). V létě roku 1972 se pak skupina opět dostává na polské turné i s Helenou Blehárovou a zpěvákem Petrem Dopitou. Až do sezóny 1972/1973 se skupina pyšnila nadprůměrným počtem ročních koncertů (přibližně třicet koncertů ročně) po celém Československu, což v této době znamenalo nejen obrovskou popularitu, nýbrž i velké štěstí, které skupině přálo v dobách, kdy se většina rockových skupin potýkala s nepřejícností socialistického smýšlení o hudebním světě.⁷⁹

Jeden z nejvýznamnějších hudebních počínů Synkop se roku 1972 stává jejich úplně první vydaná gramofonová deska LPS *Festival*. Na vybraném repertoáru se podíleli textově i hudebně Petr Směja, Jiří Rybář, František Jemelka, Oldřich Veselý a nově i textař Milan Hanák. Z vlastní tvorby tak skupina představila skladby: *Pár týdnů*, *Chci děvče stálý*, *Lady Godiva*, *Bytost podivná* a *Žárlivá dívka*. Ze zahraničních hitů pak představili: *Ďáblova známá* (*Right Wheel Left Hammer Shan* – Tremeloes). Následující rok 1973 odstartovala skupina hned dalším hudebním albem *Xantipa*, který oproti předešlé desce *Festival* přinesla více rockových skladeb, a to hlavně díky Oldřichu veselému, který svou skladbou *Ptačí sonáta* otevřel naplno svůj oficiální vstup ke skupině Synkopy 61.

⁷⁸ ČERNÝ, Jiří. ...na bílém/hudební publicistika 1970-1979. Praha: Galén, 2014. s.71-72.

⁷⁹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 128-145.

2.3.2. Oldřich Veselý a Synkopy 61 v 70.letech

Jiří Rybář v dokumentu *A bylo nám hej* vzpomíná na příchod svého přítele Oldřicha Veselého do Synkop jako na období, kdy se skupina snažila o rockovější hudební nasazení a k tomu se jim hlas O. Veselého zalíbil natolik, že ho po několika letech společné spolupráce přizvali do řad Synkop 61. Prosazování jeho rockových skladeb a postupné zlepšování celé skupiny však dovedlo O. Veselého tak daleko, že byl nakonec Jiřím Černým přemluven k nástupu do skupiny Blue Effect (Modrý Efekt) k Radimu Hladíkovi.⁸⁰

K prvnímu veřejnému společnému vystoupení došlo na památném koncertě v Redutě roku 1973, kde O. Veselý poprvé zazpíval *Ptačí Sonátu*, která se u publika stala jednou z nejoblíbenějších skladeb z alba *Xantipa*. Díky příchodu O. Veselého se skupina začala ve své tvorbě více zajímat o zahraniční skupiny a převzala tak hned několik nových skladeb: *Gypsy* (Uriah Heep), *Burn* a *Might Just Také Your Life* (Deep Purple). Oldřich Veselý tak do skupiny přinesl novou dávku tvůrčí energie, která se projevovala při společných zkouškách a vystoupeních, které nabývaly na větší morálce celé skupiny. Tím, že se stal O. Veselý jedním z hlavních tvůrců, však přinášelo i jistá úskalí v podobě neustálého diskutování o fungování a tvorbě s ostatními členy. Veselý byl zastáncem experimentu, harmonických postupů, laborování se zvuky, chtěl zkrátka objevovat nové myšlenky v hudbě, což občas nekorespondovalo se zásadovějšími myšlenkami kapelníka Petra Směji. I přesto však O. Veselý přispěl do repertoáru Synkop hned několika důležitými hudebními počiny, které jsou považovány dodnes za nejslavnější skladby od Synkop ze 70. let. Mezi ně patří skladba *Poselství dětem* s textem od Milana Hanáka, která byla vybrána pro reprezentaci skupiny na soutěži *Bratislavská Lyra* roku 1974. Při zrodu alba *Xantipa* pak stály skladby *Hrej se mnou fair* (*Look At Yourself*) a *Bílý vrány* (*Easy Livin'*) od anglické skupiny Uriah Heep.⁸¹

Synkopy 61 roku 1975 vydávají své doposud třetí album s názvem *Formule 1*, které je vedle předešlých alb založené čistě na autorských písni členů skupiny. Právě k tomuto kroku tenkrát přispěl svým argumentem Oldřich Veselý, který ostatní členy ve skupině přemluvil, aby na desce zazněla pouze jejich vlastní tvorba. Vedle autorských písni O. Veselého *Poselství dětem* a *Touhy* se na desce objevuje píseň *Kámen mudrců*, *To se stává* a *Formule 1* od Petra Směji.

⁸⁰ *A bylo nám hej*. [online]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

⁸¹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 65-70.

Nejvýznamnější skladbou na nové desce je jednoznačně píseň *Touhy* od Oldřicha Veselého, který dostal příležitost skladbu obohatit o zvuk vibrafonu v podání Alfréda Šmída a o dechovou sekci Orchestru Gustava Broma. Veselý tak rozšířil zvukovou paletu a celkovou atmosféru skladby natolik, že ji sám považuje za svůj první art rockový počín. To se naopak ne zcela líbilo Petru Smějovi a začal tak spor o další hudební vývoj skupiny. Oldřich Veselý byl nejbližším spojencem bubeníka Jiřího Rybáře a oba společně bojovali proti nepřizpůsobivým postojům zbytku skupiny, kteří ztráceli průkopnického ducha a značnou roli hrála i určitá lenost a pohodlnost opustit big beatové vokálně-instrumentální ambice 60. let a začít v progresivnějších tvořivém směru. Právě tento krok ke změně by tehdy nejspíš ulehčil mnoho věcí, k žádné změně však nedocházelo.⁸²

„Poprvé jsem viděl za mikrofonem Oldřicha Veselého. Po letech přátelství dal v lednu 1974 Synkopám i své síly pěvecké, klavírní a varhanické. Měl co dát. Hlasově připomíná Joesa Cockera, jistěže je měkčí a miň dynamický. Vlastně má možná bliž k Niemenovi, jemuž se podobá i náladou hry na varhany. Do sebe obrácená osobnost Veselého bude asi prudkou změnou pro ty, kdo mají v hlavě Michala Poláka s jeho lehkým hlasem i navazováním kontaktu s publikem. Ve Veselém, Polákovi a Pokorném mají teď Synkopy tenorové trio, jehož každá pasáž – ve spojení s druhou polovinou skupiny – úžasně průrazná, mnohobarevná a při vši efektosti i vzrušená a bezprostřední, beze všech znaků akademismu, k jakému v minulosti nemávaly Synkopy daleko.“⁸³

Po nasmlouvaných odehraných koncertech se Synkopami 61 Oldřich Veselý došel k zásadnímu rozhodnutí, ke kterému přispěl hlavně Jiří Černý a jeho články v *Melodii*. O zpěváka projevil velký zájem Vlado Čech a Radim Hladík ze skupiny Blue Effect, ke které nakonec roku 1975 Oldřich Veselý přechází z Brna do Prahy. Sám tuhle situaci vnímal jako menší podraz vůči Synkopám, kteří s jeho odchodem nepočítali. I když mezi O. Veselým a J. Rybářem tehdy vznikla tajná dohoda, že se O. Veselý v Praze zviditelní na hudební scéně a vrátí se zpět, zbytek Synkop stál na prahu opět nového období, které však už tolik úspěšným jako dosud nebylo.⁸⁴

⁸² GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 73.

⁸³ ČERNÝ, Jiří. Polyfonikové moravského beatu, Synkopy 61. in. *Melodie*. Praha: Orbis, 1975, 1. vydání. s. 5-7.

⁸⁴ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 80-83.

Oldřich Veselý

Přezdívaný zpěvák „zasmušilý kumštýř famózního hlasu“ od útlého mládí vynikal svým uměleckým výtvarným nadáním, a proto se rozhodl pro studium na Střední průmyslové škole textilní – výtvarný obor. Právě střední škola a velmi blízké přátelství s Jiřím Rybářem pro O. Veselého znamenalo impuls pro založení big beatové skupiny podle vzoru anglických hudebních vzorů. Jeho výhodou byl dokonalý hudební sluch a um na klávesové nástroje. První big beatovou skupinou založenou na střední škole se stala Blue Invention, kde se O. Veselý prosadil jako skvělý zpěvák.⁸⁵

První zásadní hudební skupinou v Brně se pro O. Veselého stala Great Music Factory založena roku 1969. Krátce po svém založení se skupina dostala k profesionální hudební kvalifikaci. Již v této skupině O. Veselý prosazoval zpěv vlastních autorských písniček výhradně v českém jazyce. Nejvíce inspirace pro Veselého tvorbu přicházela od zahraničních skupin: Animals, Yardbirds, Small Faces, The Who, později pak Uriah Heep, Deep Purple nebo Cream. Co se týče hudebních vlivů působících hlavně na rozvoj pěveckých dovedností u O. Veselého, je třeba zmínit nejslavnější big beatové zpěváky 60. let – Viktora Sodomu a skupinu The Matadors. Se skupinou Great Music Factory se O. Veselý dostal na několik hudebních turné po Rakousku i Československu. Jeho typické protestní názory vůči politickému systému a nesouhlas s událostmi v roce 1968 několikrát zmiňuje ve svých výpovědích v knize *Černý racek*. Díky blízkému přátelství s Jiřím Rybářem se Oldřich Veselý dostává mezi ostatní členy Synkop infiltrací vlastních písní: *Modré oči*, *Žárlivá dívka* a v neposlední řadě i nejslavnější hit *Válka je vůl*.⁸⁶

- Datum narození a úmrtí: 13. listopadu 1948 v Brně, 17. ledna 2018 v Brně
- Hráč na klávesové nástroje, zpěv – tenor
- Hlavní autor písní pro skupiny: Great Music Factory, Synkopy 61, Blue Effect
- Nejznámější dílo: alba *Sluneční hodiny* (1981), *Křídlení* (1983), písně Great Music Factory: *Can't Buy My Love* a *Slow Down* (The Beatles), písně Synkopy 61: *Válka je vůl*, *Bílé vrány*, *Suita pro Johanna Sebastiana Bacha*, *Touhy*, písně Blue Effect: *Ej padá padá rosenka*, *Svitanie*.⁸⁷

⁸⁵ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 241-242.

⁸⁶ GRATIAS, Petr., VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 19-33.

⁸⁷ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 242-245.

Od roku 1975 Oldřich Veselý působil v Praze po boku Radima Hladíka ve skupině Blue Effect. Právě během této hudební éry působil Blue Effect jako vůbec první skupina na československé scéně s art rockovým repertoárem. Skupina vystupovala ve složení: Radim Hladík (kytara), Oldřich Veselý (ARP Omni, klavír, sólový zpěv a vokál), Lešek Semelka (micromoog, synthesizer, sólový zpěv, vokál) a Vlado Čech (bicí nástroje). Během téměř pětiletého působení O. Veselého v této skupině vzniklo několik důležitých art rockových alb: *Svitanie* (1977) a nejslavnější upravená lidová balada *Ej padá padá rosenka* a album *Svět hledačů* (1979) se slavnou písní *Hledám své vlastní já*. Po této hudební zkušenosti a posledních nasmlouvaných koncert s Blue Effect se O. Veselý vrací do Brna, kde se znovu ujímá svého místa u skupiny Synkopy 61.⁸⁸

2.3.3. Synkopy 61 a období 1975-1980

Po odchodu zpěváka Oldřicha Veselého ze skupiny Synkopy 61 v roce 1975 bubeník J. Rybář vzpomíná, že s jeho odchodem odešla i veškerá vokální tvorba Synkop a celková hudebnost skupiny spadla dolů. Synkopy se sice téměř rok snažily najít nového zpěváka, který by se hlasově dal přirovnat k O. Veselému a mohly by tak dále hrát původní repertoár. Po roce však hledání vzdaly a zůstaly v původní pětičlenné sestavě. Celkovou svízelnou situaci však skupina nevzdala a začala experimentovat s jazzrockovými instrumentálkami a do svého repertoáru začlenila i skladby od Jeffa Becka. Dále se skupina inspirovala u svého prvotního vzoru Uriah Heep, anebo u britské skupiny Queen (*The Prophet's Song*) – s českým překladem *Ohlédnutí*. I když mnoho převzatých písní nepřineslo zrovna Synkopám úspěch, byly první dva roky bez O. Veselého pro skupinu obdobím hledání nových směrů a inovací ve vlastní tvorbě. S novými písněmi: *Křídla*, *Můj svět byl prázdný dům*, *Jsem tu sám*, *Listopad* a další Synkopy nejčastěji vystupovaly za doprovodu dalších interpretů jako Hana a Petr Ulrichovi, Orchester Gustava Broma nebo maďarská hvězda Kati Kovács.⁸⁹

V druhé polovině 70. let 20. století skupina Synkopy 61 absolvovala dvacet nasmlouvaných koncertů se zpěvačkou Vladěnou Pavličkou v Polsku. Po návratu zpět skupina zaznamenává nárůst v počtu odehraných tuzemských koncertů než za dob se zpěvákem Oldřichem Veselým. Ten svůj vztah se Synkopami nikterak nepřerušil a dodával skupině neustále nové písně s texty od Milana Hanáka: *Mozaiky*, *Listopad*. Vlastní tvorbou do nového repertoáru přispíval i Petr

⁸⁸ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 244.

⁸⁹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 189-193.

Směja: *Konečná stanice, Kámen Mudrců*. Koncem 70. let Synkopy 61 neměly nouzi o ohlas publika ani veřejná vystupování po celém Československu. Jejich nový hudební repertoár obsahoval materiál nejméně na dvě alba. Z nahrávání nových desek nakonec sešlo, a tak skupina vydávala pouze samostatně nové singly.⁹⁰

Na přelomu 1979-1980 Oldřich Veselý opouští skupinu Blue Effect a vrací se za hudební kariérou zpět do Brna. Jak sám zpěvák vzpomíná, našel tehdy Synkopy 61 v situace, kdy skupina neměla štěstí jak na vydání vlastní alba, tak ani na nové hudební impulsy, které by ji posouvaly vpřed. I když se skupina stále snažila o častější zapojování rockovějších skladeb do repertoáru, převládala u nich spíše písňová forma ovlivněna několika zahraničními skupina, jako Queen, Kansas a Uriah Heep. Pro skupinu rokem 1980 začíná nová hudební éra, která přináší několik zásadních zvrátů v členském obsazení a vplynutí nových hudebních žánrů.⁹¹

⁹⁰ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 202-2018.

⁹¹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 125-126.

3. Československá rocková scéna 80. let 20. století

„V dobách nesvobody, kdy si moc vynucuje loajalitu občanů či alespoň jejich mlčení, bývá kultura vystavena obzvlášť těžkým zkouškám. Pokud odolává, je pronásledována a potlačována, pokud podlehne, popře sebe samu.“⁹²

Počátek 80. let 20 se v hudebním dění tehdejšího Československa označuje jako tzv. nová vlna. Pod tímto pojmem si můžeme představit tři hlavní tvůrčí pilíře, které k tomuto vzniku přispěly. V hudbě (myšleno ve vývojové linii rockové scény) se spojuje folk, český underground a česká alternativní scéna 70. let. Pochopitelně tedy vznikla směs odlišných směrů, které zapříčinily vznik nové originální vlny. Interpreti tuzemské hudební scény se začali nejvíce projevovat hlavně vizuálním zjevem a výraznou změnou v textech písní. Ta se vyznačovala hlavně přítomností sarkastických a ironických vtipů, což za dob normalizace v 70. letech nebylo vůbec z politických důvodů možné.⁹³

„Aniž si to posluchači uvědomovali, celá existence české nové vlny se odehrávala na pozadí pomyslného sporu mezi názory reprezentovanými mladým rockem a ostatním světem.“⁹⁴

Nová vlna se rozděluje do dvou období. První z nich započala v roce 1979, kdy na hudební scénu nastoupil punk a novovlnné skladby. Druhý z nich pokračoval sice na nové vlně, ale se starým obsahem roku 1983 a začalo docházet k zakazování hudební činnosti skupinám jako Jasná Páka, Pražský výběr a Letadlo. V tento moment můžeme mluvit o nástupu nové generace, kam spadají mladí lidé věku okolo pětadvaceti let, kteří se stavějí do pozice nového vzdoru a protestu proti „stylovému sešňorování“, které doposud panovalo. Tomu všemu předcházelo období tzv. art rocku, který oproti jasným úderným novodobým písním skrýval prvky kompozičnosti a propracovanosti skladeb, jak tomu bylo například u skupiny Blue Effect. Design, hudba, generační výpověď a „máničky“, to vše napovídalo i tomu, že veškeré hudební

⁹² VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 9.

⁹³ HRABALÍK, Petr. Česká nová vlna začátku 80. let. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku.* [online]. Česká televize, c1996-2023 [cit. 4.4. 2023]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/reggae/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>

⁹⁴ HANZEL, Vladimír a AMBROŽOVÁ, Alexandra. *Excentrici v přizemí: nová vlna v Čechách – příběh dušičkový.* Praha: Panton, 1989.

dění v nových žánrech punku a rocku začalo být ostře sledováno bývalým komunistickým režimem.^{95 96}

„Stylově-žánrovému okruhu označovanému jako progresivní rock (progressive rock), který se formoval na konci šedesátých let 20. století mimo jiné na deskách The Beatles a jehož vrcholnou éru reprezentuje především tvorba britských skupin Pink Floyd, Genesis, Jethro Tull, Eys, King Crimson či Emerson and Palmer z první poloviny sedmé dekády, se v rámci světové populární hudební historiografie posledních let dostává stále většího prostoru.“⁹⁷

Ke konci 80. let 20. století docházelo na naší tuzemské hudební scéně ke střetu několika výrazných hudebních žánrů, mezi něž řadíme punk a novou vlnu, heavy metal, hard a další společné odvozené směry. U většiny hudebních československých skupin docházelo k syntéze mezi těmito žánry, mnohé z nich se začínaly více začleňovat do popu a soft rocku. Oproti tomu zde stále probíhala undergroundová scéna a někde mezi tím vším stále působila i skupina Synkopy 61, u jejíž tvorby v 80. letech docházelo k největšímu hudebnímu vyvrcholení v podobě čtyř nových alb.⁹⁸

3.1. Synkopy 61 a jejich hudební činnost v 80. letech

Přelom 70. a 80. let 20. století přineslo do skupiny Synkopy 61 mnoho změn, a to hlavně v personálním obsazení skupiny. První z nich byl příchod nového člena Vratislava „Aťa“ Lukáše, který skupinu obohatil díky své multiinstrumentální dovednostem. Mezi ně patřila hra na violoncello a zpěv.⁹⁹

Na druhou stranu řady Synkop roku 1979 opouští dlouholetý člen, zpěvák Michal Polák, který se přidal k folkovému triu Vondrák–Bodlák–Polák. Po těchto personálních změnách se Oldřich

⁹⁵ HRABALÍK, Petr. Česká nová vlna začátku 80. let. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1996-2023 [cit. 4.4. 2023]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/reggae/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>

⁹⁶ Máníčka je typické označení pro posluchače undergroundové hudby.

⁹⁷ BLÜML, Jan. *Progresivní rock*. Praha: Togga, spol. s.r.o., 2017. s. 9.

⁹⁸ HRABALÍK, Petr. Rockové a jiné hudební styly 80. let (s přesahem do 90. let). *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1996-2023 [cit. 7.4. 2023]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/95-rockove-a-jine-hudebni-styly-80-let-s-presahem-do-90-let/>

⁹⁹ GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem*. Brno: JOTA, 2015. s. 20.

Veselý oficiálně stává novým plnohodnotným členem Synkop 61. Tyto změny otevírají další hudební část skupiny, a tou je období 80. let a hlavní autorská tvorba Oldřicha Veselého. Dochází k zásadní změně u názvu skupiny, tedy že ze Synkop 61 se stává pouze skupina Synkopy bez číslovky. Pro skupinu začalo zcela nové období i v samotném pojetí a nahlížení na vlastní tvorbu nejen z hlediska hudebního, ale i textového. Právě texty nových písní jsou zásluhou dalšího blízkého člena Synkop – Pavla Vrby.¹⁰⁰

I když na československé scéně panovala rozptýlenost nově vznikajících žánrů a stylů jako new wave a heavy metal, Synkopy se rozhodly pokračovat v jejich art rockové a progresivní éře, za což se přisvědčil hlavně Oldřich Veselý po svém příchodu z art rockové skupiny Blue Effect. Mezi hlavní vlivné zahraniční skupiny, od kterých začaly Synkopy přejímat své inspirace patřily: Yes, Emerson Lake And Palmer, Pink Floyd a Gentle Giant. Svým osobitým stylem se vymezily oproti ostatním československým skupinám. Jediná skupina, u které na naší scéně velmi podporovaly její styl byla skupina Pražský výběr v čele s Michalem Kocábem, Michalem Pavlíčkem a Jiřím Hrušešem. Synkopy si zachovaly své typické vícehlasy, ale jak sám Oldřich Veselý tvrdí, art rock tehdy v Československu neexistoval, skupina netušila, do jakého směru či odvětví spadá.¹⁰¹

Začátek 80. let pro skupinu začal pětítýdenním turné po Polsku, kde převažoval hlavně starší repertoár skupiny, ale i novější převzaté zahraniční písně jako: *Krysař (Tie Your Mother Down)* od Briana Maye ze slavné britské skupiny Queen. Synkopy byly jediná skupina, která si tehdy troufala přezpívat hity jako například *Bohemians Rhapsody*, kterou často zpívaly na koncertech celou, 'a capella'. V tomto období Synkopy zaznamenávají roční počet koncertů okolo 185 rekordních vystoupení. Synkopy se začaly i více zaměřovat na další nástrojové možnosti, jako housle, violoncello a varhany, což se nejvíce uplatnilo např. u písně *Jsi nádherně pravěká*.¹⁰²

Vedle nových hudebních nápadů však do skupiny začal přicházet i počínající rozkol mezi členy, a to hlavně z důvodu odlišných názorů na další hudební cestu, kterou by se Synkopy měly vydat. Roku 1980 Oldřich Veselý společně s Jiřím Rybářem a Aťa Lukášem začali pečlivě pracovat na novém hudebním projektu *Sluneční hodiny*. Nadšení z nové hudby však ne zcela pozitivně přijímal Petr Směja a baskytarista Jan Čarvaš, který následně po dokončení vysoké školy skupinu definitivně opustil. Skupina se rozdělila na dvě rozdílné koleje, kde přestával panovat

¹⁰⁰ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 222-223.

¹⁰¹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 128-129.

¹⁰² VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 228-273.

přátelský duch. Nakonec se roku 1980 *Sluneční hodiny* dočkaly dvou naprosto vyprodaných koncertů v divadle Reduta na Zelném trhu v Brně. Interní problémy ve skupině se navyšovaly. O. Veselý bez vědomí kapelníka P. Směji přijímá nového, technicky zdatného kytaristu Emila Kopřivu. *Sluneční hodiny* skupině přinesly nespočet tuzemských odehraných koncertů a následně i roku 1981 nové vydané album.¹⁰³

„*Sluneční hodiny* byly třetím monotematickým audiovizuálním projektem v populární hudbě v tehdejší Československu. Po brněnské skupině Progres 2 s jejím audiovizuálním projektem rockové opery *Dialog (...)* a Prázdninách na Zemi pražského Olympicu (...).“¹⁰⁴

Roku 1981 dochází kapelník Petr Směja ke konečnému rozhodnutí skupinu Synkopy opustit. P. Směja tehdy neunesl, že O. Veselý mnoho věcí řešil za jeho zády a celková komunikace a nesourodé názory nakonec skončily jeho definitivním odchodem. Novým kapelníkem se následně stává nejstarší člen skupiny, bubeník Jiří Rybář.¹⁰⁵

Následující období přineslo skupině mnoho dalších hudebně plodných momentů. Po vydaném albu *Sluneční hodiny* nastala práce na novém hudebním albu *Křídlení*, které mělo přinést oproti předešlému albu agresivnější přímočarou textovou a hudební myšlenku. Pracovní název pro nové albu byl Masox (masox vhozen do vody = život se situacemi a příběhy). Na albu působí nový kytarista Miloš Makovský, který vynikal svou geniální hrou na kytaru. Nakonec se nového alba prodalo 70 000 tisíc kusů, což je o dvacet tisíc více než u *Slunečních hodin*, které i tak byly označeny za „album století“.¹⁰⁶

Album *Křídlení* se jako jediné dočkalo i anglické verze, na které skupina spolupracovala s Ondřejem Hejmov a s jeho lingvisticky zdařilým překladem všech písní. U tohoto projektu však opět došlo k mnoha personálním změnám, a to hlavně odchod Aťa Lukáše a příchod nového baskytaristy, kytaristy a zpěváka Viléma Majtnera, který se podílel i na aranžích písní. Obě alba *Křídlení* a anglická verze *Flying Time* byly skvěle provedeny i po výtvarné stránce jejich obalů.¹⁰⁷

Vedle stále art rockových počínů Synkop se však neustále odlišným způsobem vyvíjela okolní hudební scéna. Po vydařených vydaných dvou albech stáli členové skupiny na dalším hudebním

¹⁰³ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 275-284.

¹⁰⁴ SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019. s. 116.

¹⁰⁵ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 287.

¹⁰⁶ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 142-146.

¹⁰⁷ Ibid. s. 146-150.

rozcestí. Mladé publikum se začalo více zaměřovat na angloamerický trh. Nastoupila generace elektrických a více rockových skupin (Red Hot Chilli Peppers, Dire Straits, Kiss, Queen, Genesis, Alice Cooper a mnoho dalších). Oldřich Veselý společně s Jiřím Rybářem se v návaznosti na požadavky publika rozhodli dát šanci mladším kolegům ze skupiny – Milošovi Makovskému a Vildovi Majtnerovi. Následně vzniklo nové album s názvem *Zrcadla*. Bohužel se toto album nestalo natolik průkopnickým jako předešlá dvě alba. Výsledný mix na albu postrádal patřičný rockový drive. Nikdo ze členů Synkop nevěděl a neměl ani vyhrazený názor na další hudební počínání celé skupiny.

*„To, že leader kapely, té, kterou si ostatně přestavěl ku obrazu svému, začne mít odpor k vlastnímu projektu, bývá počátek konce. Svou roli v odlivu zájmu a účasti diváků sehrálo nejen to, že Synkopy propásly svůj čas a mnoho jejich fanoušků si našlo jiné idoly, ale i to, že generace, která vyrostla na Slunečních hodinách, zestárla. (...). V roce 1986, krom toho, že vyšla na LP anglická verze Křídlení – tedy *Flying Time*, oslavily Synkopy pětadvacet let o svého založení. Byly v té době nejstarší aktivně působící kapelou Československa.“¹⁰⁸*

U Synkop trvala stále bezvýchodná situace založená na rozdílných názorech a postupných odcházení za lepší práci. Skupinu opouští kytarista Miloš Makovský, který byl z celkové situace v Synkopách frustrovaný. Podobně se cítil i Pavel Pokorný, který nakonec nachází místo v pořadu *Show*, kde se hlavním boomem stává estrádní dechovková hudba. Skupina se potýkala i s neustálým obměňováním na pozicích techniků a zvukařů. Únikové cesty za dalšími hudebními počiny vyhledával i Oldřich Veselý. Skupina Synkopy tak začalo bojovat o každodenní přežívání.¹⁰⁹

3.2. Rozpad skupiny Synkopy

Koncem 80. let se skupina Synkopy začala více zaměřovat na syntetické zvuky a typicky art rockové aranžmá vystřídala syntéza populárních směrů a vlivů. Skupina v této době přijímá nového kytaristu a elektrotechnicky zdatného hudebníka Miloše Morávka. Oldřich Veselý v této době přes půl roku sám pracoval na novém albu, které nakonec vyšlo roku 1990 pod názvem *Dlouhá noc*. I když se na desce podíleli členové Synkop a další hosti, O. Veselý toto

¹⁰⁸ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 342.

¹⁰⁹ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 161-162.

album označoval za vlastní tvorbu, při které neměl další síly na dohadování s dalšími možnými tvůrci.¹¹⁰

Pro Synkopy nastalo jedno z nejhorsích období za celou dobu existence. Výrazně klesl veřejný zájem o prodej alb i návštěvnost pořádaných koncertů. Po listopadu 1989 nastala ve společnosti euforie a zájem o kulturní dění upadl v zapomnění. Poslední koncert Synkop se uskutečnil roku 1990 v Žabovřescích v sále u Ševčíků. Koncert Synkopy odehrály ve složení Veselý-Rybář-Majtner. Jiří Rybář ve své výpovědi vzpomíná, že od tohoto koncertu již nikdy po téměř třicetileté nepřerušené kariéře profesionálně Synkopy nevystoupily. Každý ze členů si postupně začal nacházet vlastní uplatnění v dalších hudebních projektech.¹¹¹

Co zaznělo od vybraných členů Synkopy 61 v dokumentu *A bylo nám hej*, který se stal jejich osobní výpovědí o celkovém dění a fungování skupiny?

Petr Směja: „*Synkopy 61, a to chci zdůraznit ten letopočet, tak byl pro mě vlastně celý můj život*“.

Michal Polák: „*Byli jsme mladí, muzika nám jakž takž šla, takže z toho podhledu to byly nádherný roky (...)*“.

Pavel Pokorný: „*Když celý život děláte to, co vás obrovsky baví, je to pohoda (...)*“.

Jiří Rybář: „*Kdybych dostal tuto otázku, co pro mě znamenají Synkopy, tak samozřejmě, buď Synkopy, anebo smrt*“.¹¹²

¹¹⁰ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 175-176.

¹¹¹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 361-365.

¹¹² *A bylo nám hej*. [online]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

4. Komparačně analytická část vybraných skladeb Synkopy 61: *Válka je vůl, Ptačí sonáta, Nádherně pravěká a Dlouhá noc*

Pro tuto analytickou část jsou záměrně zvoleny čtyři skladby, které vznikaly v průběhu hudebního vývoje skupiny Synkopy 61, a to v jednotlivých dekadách jejich působení na hudební Československé scéně. Zvolené skladby nesou název *Válka je vůl* (rok uvedení 1968), *Ptačí sonáta* (rok vydání 1975), *Jsi nádherně pravěká* (rok vydání 1981) a *Dlouhá noc*.

V jednotlivých skladbách se analýza zaměřuje hlavně na základní hudební prvky, které byly typické pro dané období, jak v tvorbě samotných Synkop, tak u tvorby nejvíce vlivných zahraničních hudebních skupin, které ovlivňovaly celkové světové dění vůbec. U každé skladby je zmíněn historický kontext, tedy okolnosti vzniku a hlavní autoři textu a hudebního doprovodu. K vybraným skladbám přiložen notový zápis části skladby, která přesně vypovídá o daném zjištěném a hledaném hudebním prvku.

Cílem této části je, jakým způsobem se vyvíjela hudební činnost a kreativita skupiny Synkopy 61 a jakým způsobem se na jejím vývoji podílely zahraniční hudební vlivy. Zároveň chci tímto poukázat na téměř čtyřicetiletý vývoj skupiny, která v každé dekádě ovlivňovala hlavně ostatní československé skupiny, a to hlavně v oblasti big beatu, art rocku a progresivního rocku. Ke každé skladbě jsou v citačním aparátu dále přiloženy odkazy hudebních pramenů na komparační vybrané skladby, ze kterých analýza probíhala. Jednotlivé skladby z alb byly vybírány výhradně na základě nejvíce možnému přiblížení se hledanému hudebnímu prvku ze zmiňovaných období.

4.1. Válka je vůl

Skladba *Válka je vůl* byla vydána až roku 1995, a to na albu pod názvem *Válka je vůl (The Best Of)*, kde se píseň objevuje na první příčce. Album zahrnuje skladby, které vznikaly v období 1966 až 1981 a neměly možnost se umístit na tehdy vydávaných albech. Nutno podotknout, že v 60. letech 20. století Synkopy na vydání vlastního alba nedosáhli.

Autorem textu písně je František Jemelka a zhudebněna byla Oldřichem Veselým. Dle historiografických pramenů skupiny píseň údajně vznikla během jednoho večera, kdy F. Jemelka donesl text písně O. Veselému, který během noci složil hudební doprovod. I hned tehdy skladbu donesli kapelníkovi Petru Smějovi na zábavu konanou v podniku U Kozáků. Honorářem za tuto skladbu jim tehdy byla papírová tříkoruna. Prvně byla píseň nazpívána Michalem Polákem a Pavlem Váněm. Pro Synkopy 61 byla tato píseň osudná v tom, že se poprvé dostala na vydávanou desku od vydavatelství Supraphone s názvem *Parte na prodej* zpěvačky Vladěny Pavlíčkové. Tehdy se píseň setkala s velkým pozitivním ohlasem hlavně u mladých posluchačů a významově se proslavila jako píseň protestního rázu. Více o tomto historickém kontextu písně *Válka je vůl* odkazují v kapitole 3.2.3.¹¹³

Válka je vůl (F. Jemelka, O. Veselý), 1968, protest song – big beat

Napsal si někdo, na starej kůl,

prostinkej nápis, válka je vůl.

Před kůlem stojím, čepici smekám,

v očích mám slzy, a pak si klekám.

Modlím se za ty, kteří ten kůl,

nevidí a nečtou, že válka je vůl.

Původním publikem myšleným významem této nejslavnější písně od Synkopy 61 bylo čistě protiválečné. Údajně ji však F. Jemelka napsal na jistého podplukovníka Válku, který v 60. letech vyučoval na katedře Vojenské přípravy VUT v Brně. Až roku 2011 však vyšlo napovrch,

¹¹³ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 72-74.

že slovo „válka“ v textu významově představuje povinnou dvouletou vojenskou presenční službu.¹¹⁴

Komparace písně se skladbou *Shazam* – The Shadows (1964)

Celkový Groove této písně je nepochybně inspirován písní nesoucí název *Shazam* od britské skupiny The Shadows, která na hudební scéně působila již od roku 1958 a s přestávkami pokračovala až do roku 2010. Nutno dodat, že právě The Shadows patřily mezi prvotní inspirativní skupiny, které stály u zrodu big beatových Synkop 61. Píseň *Shazam* vyšla roku 1964 na albu s názvem *The Fantastic Shadows*.¹¹⁵

Obě písně jsou psány v bluesové tónině E dur. Co se týče rytmu a harmonického postupu 1., 4., a 3. stupně skladby, toho Synkopy 61 využívají v intru písně. Oproti skupině The Shadows dále Synkopy 61 používají i otevřené obohacené akordy, které nesou podobnost se stylem kytarového umění Jimmiho Hendrixe, který bez pochyb v 60. letech patřil mezi ikonické hudební vlivy. U těchto akordů Synkopy pracují s citlivými tóny a zmenšenými terciemi v podobném rytmu, avšak bez vyhrávek, a takto skupina postupuje v průběhu písně až po část, kdy se v textu poprvé objeví „*Modlím za ty, kteří ten kůl (...)*“. Právě tehdy groove přechází v double – time stejně, jako tak činí The Shadows, avšak o periodu dříve. Harmonická struktura této části je střídavý 2. a spodní 7. stupeň (The Shadows ve své písní používají pro double – time rozlišnou harmonickou strukturu). Na tomto principu je pak založena celá píseň. Skupina The Shadows v intru písně používá tzv. „stopky“, ale Synkopy 61 z toho dělají plnohodnotný groove s důrazem na 1. a 3. doby s přírazy, což je typický znak pro československý big beat.

Zvukově tak skladbu můžeme přirovnat ke klasickému rocku 60. let 20. století, který nejvíce připomíná skupiny The Clash, apod.

V celkové harmonicko-melodické struktuře převládá bluesově-pentatonická výstavba v osminovém cítění. Objevující se zde i prvky tzv. bendingu, typického pro hru Jimmiho Hendrixe.

¹¹⁴ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 70-72.

¹¹⁵ Příspěvatelé Wikipedie. The Shadows. *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. c2021 [cit. 29.3. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/The_Shadows

vyšla. *Synkopy 61 tu nic nepředstírají – at' vědomě či nevědomě – aranžérské zvraty jsou velmi nenásilné a přirozené, aniž by zněly banálně. Jednoduše řečeno, neobjevuje se tu křečovitost a patos, který jsme si u nás už zvykli spojovat se slovem „progrese“*.¹¹⁸

Komparace písně se skladbou *Child In Time* – Deep Purple (1970)

Skupina Synkopy 61 po příchodu O. Veselého do skupiny začala měnit svůj repertoár s typicky big beatových písní do rockovějších úprav. Jednou ze stěžejních zahraničních skupin, která značně několik let ovlivňovala tvorbu Synkop byla britská rocková skupina Deep Purple. Právě album s názvem *In Rock* a skladba *Child In Time* obsahuje typické prvky objevující se u písně *Ptačí sonáta*. Atmosférou a harmonicko-zvukovým pojetím se skladba *Ptačí sonáta* nejvíce podobá právě skladbě *Child In Time*.

U obou skladeb je zjevná zvuková stránka syntetických varhan, které byly hlavním nástrojem jak u skupiny Deep Purple, kde působil jako hlavní hráč na klávesové nástroje John Lord, tak u Synkop Oldřich Veselý. Píseň *Ptačí sonáta* je ve sloce vystavěna na jemném tématu za použití zvukomalebných činelů, baskytary a elektrických kytar. Ústředním motivem, kterým se Synkopy 61 inspirovaly z písně *Child In Time*, se stávají první dva takty skladby. K tomuto motivu Synkopy následně dotvářejí introdukci nesoucí se v duchu pohřebního pochodového ražení, který je stavěn na triolovém postupu. Synkopy tohoto ústředního motivu využívají až od začátku sloky, kde se v textu objevuje:

„Já písně své, chtěl psát do křídel bílých tažným ptákům (...)“.¹¹⁹

U Deep Purple a jejich skladby *Child In Time* triolové postupy nezaznamenáváme, využívají pouze hodnot osminových, šestnáctinových a dvaatřicetinových not.

Obě skladby vycházející z tóniny a moll a jsou založeny na harmonickém postupu prvního, šestého a sedmého stupně aiolské tóniny.

Synkopy 61 navíc používají houslovou sekci, která doplňuje a vzájemně si napovídá s hlavním melodicko-harmonickým tématem.

Zvukově můžeme skladbu *Ptačí sonáta* řadit mezi klasický rockový počín 70. let 20. století,

¹¹⁸ DORŮŽKA, Petr. *Melodie*: Praha, Orbis, 1974, č. 2, s. 61-62.

¹¹⁹ Synkopy 61. *Ptačí sonáta* [online]. YouTube, 2010. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_rSpAnwTJYw

skladeb, a zároveň jsou tematicky ukotvena okolo jednoho výchozího motivu, ohniska či příběhu. Největšího rozmachu konceptuální alba dosáhla hlavně v 60. a 70. let 20. století. Mezi první československá konceptuální alba můžeme zařadit alba od big beatových skupin Flamengo *Kuře v hodinkách* (1971) a Olympic *Ulice* (1981).¹²³

Tematicky je album *Sluneční hodiny* zaměřeno na jedince, tedy člověka, který je ukotven ve svém životě a světě. Člověk je zde přirovnáván k holi ve slunečních hodinách, která symbolizuje stabilitu v centru veškerého okolního dění a všechno ostatní se otáčí pouze kolem jeho osobnosti a ega. Samotný stín, který hůl vrhá na celý svět je odrazem výsledku práce, činností a snah člověka, což v tento moment symbolizuje smysl jeho celého života.¹²⁴

Skladby v tomto albu jsou poskládány za sebou vždy jako vokální a ihned navazující instrumentální část, které se navzájem prolínají. Píseň *Jsi nádherně pravěká* je v albu umístěna jako třetí a uvozuje ji introdukce v podobě varhanního sóla.

Komparačně analytická část skladby *Jsi nádherně pravěká*

Ve skladbě je slyšitelná prvotní inspirace albem od britské hudební skupiny Led Zeppelin s názvem *Mothership* (1968-1978), kde se vyskytuje suše vyznívající zvuk bicích rozeznívaných progresivní technikou podle vzoru Johna Bonhama (bubeník skupinu Led Zeppelin v období 1968-1980). Doprovodný beat ve skladbě je ve 4/4 taktu s důrazem na 1. a 3. dobu s různými rytmickými ozdobami a hudební virtuozitou. I když Synkopy 61 nikdy svůj hudební vývoj nepřisuzovaly skupině Led Zeppelin, spojitost s touto je velice provázána, a to hlavně díky prvotnímu vlivu skupiny Yardbirds v 60. letech 20. století. Skupina Led Zeppelin totiž vychází z hlavních hudebníků skupiny Yardbirds, a to z kytaristů Jimmiho Page a Jeffa Becka. Celkově skladba *Jsi nádherně pravěká* zvukově připomíná syntézu všech nejvíce vlivným zahraničních skupin působících na tvorbu Synkop v tomto období. Mezi ně patří skupiny: Led Zeppelin, Deep Purple a Genesis.

Tuto propojenou inspiraci můžeme vnímat jako syntézu Bonhamova zvuku bicích v kombinaci se syntetickým pojetím basů ve skupině Deep Purple z roku 1970 a téhož zvuku kytar poskytující hlavní základ pro zvuk této skladby, potažmo celého alba *Sluneční hodiny*. Nicméně

¹²³ Příspěvatelé Wikipedie. Konceptuální album. *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. c2022 [cit. 5.4. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Konceptu%C3%A1ln%C3%AD_album

¹²⁴ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 135-136.

Synkopy 61 používají více syrového zvuku bez vstupních efektů jako je hall a reverb. Tím se zvuk stává sušším a čitelnějším, ačkoliv je zde velice zřejmá přítomnost fuzz efektu.

Reverb: základní technický kytarový efekt, který simuluje přirozené znění zvuku ve větším prostoru, kde se odráží od stěn a tvoří tak ozvěnu. Jednou z hlavních technik reverbu je právě zmiňovaný hall.¹²⁵

Fuzz efekt: patří mezi cíleně vyhledávané kytarové efekty. Dříve tento zvuk vznikl omylem při rozbití zesilovače. Tento efekt vznikl jako experimentálně hledaný druh efektu, který se nejvíce proslavil díky slavnému kytaristovi Jimimu Hendrixovi.¹²⁶

Z harmonicko/melodického a rytmického pojetí se tato píseň připodobňuje kompoziční práci zmiňovaného alba *Mothership* od skupiny Led Zeppelin. Zpívává i kytarová linka je čistým odrazem pentatonicko/melodických postupů zakotvených v převážně osminové hybnosti Led Zeppelinovského stylu. Celkový styl je pak v syntéze s vícehlasy skupiny Deep Purple. Objevuje se tu však i další element zasahující do oblasti převážně melodicko/rytmické, a tím je vliv skupiny Genesis. Vliv této skupiny se odráží především v zastoupení disonantních a rytmicky proměnlivých liniích založených právě na synkopách, polyrytmických klávesových pasážích, které zaznamenáváme v nahrávce od stopáže 4:37.

U skladby *Jsi nádherně pravěká* a celkového alba *Sluneční hodiny* nelze rozeznat přímý harmonický či melodický motiv, který by byl inspirován dřívější světovou tvorbou. Avšak, všechny zvukové, harmonicko/melodické a rytmické inspirace jsou zjevné právě od zmiňovaných zahraničních skupin. Může za to fakt, že se nacházíme v období začátku 80. let, kdy tvorby Synkop 61 zasahuje několik přímým hudebních linií od big beatu, progresivního rocku a art rocku. Nástup a rozvoj hudebních směrů a žánrů je zde natolik provázaný, že toto album můžeme porovnávat po několika hudebních stránkách zároveň.^{127 128}

¹²⁵ Kytarové reverb a hall. *Music City*. [online]. Music City, c2023 [cit. 7.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.music-city.cz/kytary/efekty-a-multiefekty/kytarove-efekty/reverb-a-hall/>

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Synkopy 61. *Jsi nádherně pravěká*. [online]. YouTube, 2022. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=nL3Q1odQ9_Y

¹²⁸ Led Zeppelin. *Mothership*. [online]. YouTube, 2020. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FDMq9ie0ih0>

4.4. Dlouhá noc

Píseň *Dlouhá noc* spadá do posledního autorského alba Synkop a Oldřicha Veselého, které bylo vydáno v roce 1990 pod stejnojmenným názvem *Dlouhá noc*. Toto album už se celkového působení skupiny týkalo velmi okrajově, a to hlavně z toho důvodu, že hlavním autorem byl čistě Oldřich Veselý. K natáčení alba přizval i zbytek skupiny a další hostující hudebníky. I když by se toto album zcela vymyká předchozí tvorbě Synkop, stává se i tak zásadním hudebním počinem, který spadá do celého hudebního vývoje skupiny. A to hlavně kvůli tomu, že se jedná vůbec o poslední album, na kterém se O. Veselý se skupinou Synkopy 61 podílel.¹²⁹

Původní hlavní myšlenka alba měla být generační výpověď čtyřicátníka. Na textech písní se opět podílel Pavel Vrba. Návrh alba zrealizoval Josef Šimek. Sám O. Veselý však vizuální podobu alba striktně odmítal, jelikož místo muže sedícího na gauči, kterého si představoval, se na albu objevily obrázky srpů a kladiv, což samozřejmě vyvolávalo značnou paniku. Podobně jako u alba *Sluneční hodiny* i zde můžeme vnímat náznak konceptuálního alba, ve kterém se v každé skladbě prolínají hlavní myšlenky týkající se hlavně otázek současné situace, ať v politickém tak sociálním dění, dále reflexe každodenních dní čtyřicátníka, který se pokouší dostat k vytouženému vrcholu své životní cesty. Ústřední píseň *Dlouhá noc* Oldřich Veselý popisuje takto:¹³⁰

*„Ústřední píseň „Dlouhá noc“, to je vlastně nekonečná bolševická chandra, která nás zahluje, a hořečnatý sen, který z toho vyplývá. V druhém plánu textu téhle písni se klube touha, aby tu člověk mohl být děle a dožil se konce hrůzy, a současně konstatování, že co tě nezabije – to tě posílí.“*¹³¹

Pro Oldřicha Veselého toto album znamenalo zásadní zlom v jeho tvorbě. Sám na svoje zásadní počiny však vzpomínal v duchu následujících katastrof. Po vydání písně *Válka je vůl*, která se stala hymnou a nejslavnější písní Synkop svou roli v dějinách Československa sehrál 21. srpen 1968 a vstup vojsk varšavské smlouvy na naše území. U alba *Dlouhá noc* následoval rok 1989 a pád komunistického režimu. Po vydání alba však všichni lidé žili v euforii a poslouchání alb je nezajímalo. Místo gramofonu nastala éra CD formátů. Album *Dlouhá noc* nikdo nekupoval a ani neposlouchal.¹³²

¹²⁹ Historie. *Oficiální stránky kapely Synkopy 61*. [online]. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/historie/>

¹³⁰ GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 176-179.

¹³¹ Ibid. s. 179.

¹³² GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009. s. 180.

Komparačně analytická část skladby *Dlouhá noc*

Zvukově jde u této skladby o zařazení do spektra hudebních skupin vyvíjejících se od roku 1985. Jedná se o skupiny, které se zaměřovaly hlavně na syntetické zvuky nástrojů. Mezi tyto skupiny můžeme řadit například Genesis, Depeche Mode, A-Ha nebo zpěvák Rick Astley. U těchto interpretů a společně u rozebírané skladby jsou slyšitelné syntetické elektronické bicí, syntetické zvuky fléten či jiných nástrojů produkovaných pomocí klávesových nástrojů v syntéze s přirozenými hudebními nástroji.

Otázkou u toho alba zůstává celkové žánrové zařazení a hlavní hudební inspirace, ze které O. Veselý se Synkopami společně vycházeli. Ačkoliv introdukce skladby *Dlouhá noc* předvádí až velmi nápadnou atmosféru skladby *Another Day In Paradise* (1989) od zpěváka Phila Collinse, která se žánrově řadí mezi soft rockový hudební počín, tak právě z hlediska syntetických zvuků, osminové hybnosti a nápadně podobné harmonie, která ve skladbě v textu začíná od úseku: „*dlouhou noc v sobě mám (...)*“ dochází ke gradaci pomocí zdůraznění každé doby v taktu pomocí velkého bubnu, což by v rámci celkové navozující atmosféry vedlo k pomyslnému žánrovému disco pojetí, místy rockové skladby. Od části (3:02) „*Třaská noc trvalá*“ s výbušným přechodem v šestnáctinové hybnosti ale dochází ke krystalizaci žánru. Stává se jím progresivní/experimentální funk rock.^{133 134}

¹³³ Synkopy 61. *Douhá noc*. [online]. YouTube, 2017. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JCyme0JUOIQ>

¹³⁴ Phil Collins. *Another Day In Paradise*. [online]. YouTube, 2010. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Qt2mbGP6vFI>

4.5. Shrnutí analytické části vybraných skladeb

K analýze a komparaci byly záměrně zvoleny skladby z alb hudební skupiny Synkopy 61, které byly analyticky nejvíce zajímavé, a zároveň v nich byly znatelné přímé spojitosti a inspirační vlivy zahraničních skupin působících ve stejných obdobích. Jak uvádí Miloš Hons ve své publikaci *Hudební analýza*, výchozím předpokladem k analýze je možnost získat spolehlivý pramen, ať už v notové či zvukové podobě. Co se týče samotných analýz a komparací, bylo vždy vycházeno z historických kontextů, tedy z konfrontace s paralelně vznikající tvorbou téhož druhu a žánru, a zároveň z vlivu dobových událostí.¹³⁵

U prvních dvou skladeb *Válka je vůl* a *Ptačí sonáta* se analýza zaměřuje přímo na daný hudební prvek, který je uveden v notovém záznamu. Právě v 60. a 70. letech je dle poslechu ihned slyšitelná příbuznost a návaznost na hudební vlivy zmiňovaných zahraničních interpretů. U dalších dvou skladeb *Jsi nádherně pravěká* a *Dlouhá noc* je analýza a komparace více zaměřena na zvukovou a žánrovou stránku skladeb. Hledání přímých odkazů a hudebních prvků je zde náročnější z důvodu rozmachu nově vznikajících žánrů a směrů v 80. a 90. letech. Nicméně jsou tyto skladby zajímavou syntézou vždy několika významných hudebních proudů, které se projevují ve všech složkách (harmonie, melodie, rytmus, technika hry na nástroje, technika zpěvu).

Text písně je uveden pouze u první skladby *Válka je vůl*, kde celkový historický kontext a význam skladby pokládám za jeden z nejdůležitějších prvků, proč jsem skladbu do analýzy zařadila. U dalších skladeb se jedná o texty pocházející z dílny hlavně Pavla Vrby, který všechna slova a významy psal Oldřichu Veselému tak říkajíc „na tělo“.

Důležitou roli u těchto skladeb hrají i témbrové a dynamické aspekty. Vzhledem k faktu, že v této části byly porovnávány skladby vycházející z československých hudebních nahrávacích studií za podmínek, které neumožňovaly plný a dokonalý zvuk a často obsahovaly nedokonalosti v ladění a v technikách hře a zpěvu, oproti světově uznávaným proslulým, zvukově dokonalejším hudebním skupinám, je závěrečným slovem důležité zmínit, že se nejedná o srovnávání v dokonalosti, v hudebnosti a zvukovosti skladeb. Cílem je poukázat na to, jakým způsobem byla skupina Synkopy 61 ovlivňována při svém hudebním vývoji

¹³⁵ HONS, Miloš. *Hudební analýza*. Praha: TOGGA, 2010. s. 13.

v jednotlivých dekáдах, k jakým hudebním změnám u ní docházelo a nakolik se jejich hudba podobala či vycházela z jejich hudebních zahraničních vlivů.

5. Působení skupiny Synkopy 61 od 90. let po současnost

„A tenkrát bylo nám ještě náct let

a každý honem chtěl růžový mít svět

a tak jsme zpívali ránem zpítí

a bylo nám hej.“ Petr Směja, Synkopy 61. ¹³⁶

Tento úryvek z písně *A bylo nám hej* (1970), se stal ústředním motivem a symbolickou písní pro návrat skupiny Synkopy 61 zpět na českou a slovenskou populární scénu po roce 1990. Rokem 1989 se hudební scéna proměnila v přístupnější působiště všech odvětví doposud nepoznané hudby vůbec. V Československu vystoupily zahraniční skupiny, které po několik dekád ovlivňovaly naši tuzemskou tvorbu: Rolling Stones, Black Sabbath, Deep Purple, Uriah Heep a mnoho dalších. Rok 1992 přinesl skupině Synkopy 61 nový impuls k tomu, aby skupina opět vystoupila v původním obsazení na koncertě zaměřeném na československou big beatovou historii. A tak po domluvě bubeníka Jiřího Rybáře se zpěvákem Petrem Smějou v lednu 1992 Synkopy vystoupily společně s Janem Čarvašem, Michalem Polákem, Pavlem Váňou a Oldřichem Veselým v pražské Lucerně, kde se společně potkaly i s dalšími big beatovými československými skupinami jako Blue Effect, Flamengo, Prúdy, Olympic a další. Skupina vystoupila s písněmi *Válka je vůl*, *Černý racek* a *Good Vibrations*. Vyprodaný koncert znamenal pro Synkopy 61 novou euforickou příležitost začít opět veřejně vystupovat. ¹³⁷

Během 90. let 20. století skupina začal koncertovat pouze pro vlastní radost z hudby. Na koncerty se nechávali osobně zvát a hraní pro veřejnost se oproti předchozí kariéře nestávalo pro Synkopy hlavní obživou. Během let 1995 a 1996 vycházejí synkopické nejslavnější hity na CD s názvy *Válka je vůl I*, *Válka je vůl II* a *Válka je vůl III*. ¹³⁸

Většina nejvýznamnějších koncertů během návratu Synkop 61 na hudební scénu probíhala v Brně a v Praze, často za spoluúčasti dalších big beatových skupin. Synkopy opět vystupují ve starých známých podnicích a jevištích: Brno – Šelepka, Klub Babylon, Lidový dům Husovice, Praha – Lucerna bar. ¹³⁹

¹³⁶ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 412.

¹³⁷ Ibid. s. 366-367.

¹³⁸ Ibid. s. 371.

¹³⁹ Oficiální stránky *Synkopy 61*. [online]. Dostupné z: <http://www.synkopy61.cz/>

Od roku 2000 vzrůstá zájem o historické nahrávky Synkop 61, a to hlavně z tvůrčího období 60. a 70. let 20. století. Kromě již vyšlých LP desek se nahrávek dočkávají rané hity jako: *Hej, pane můj*, *Musím ti říct sbohem*, *Děvče napařád*, *Listopad* a další. V roce 2006 opouští skupinu Jan Čarvaš a Pavla Pokorného nahrazuje ve hře na klávesové nástroje Jan Korbička, který se skupinou vystupuje dodnes. Když bohužel roku 2008 zakládající člen Jan Čarvaš umírá, dočkávají se Synkopy prvního a jediného vinylového alba s názvem *Festival – Xantipa – Formule 1*.¹⁴⁰

V roce 2011 skupina oslavuje své padesáté výročí od vzniku Synkop. Třikrát vyprodaný oslavný koncert na Šelepce skupina odehrála i s bývalými členy skupiny a s dalšími hosty: Pavel Váně, Oldřich Veselý, Aťa Lukáš, Michal Gärtner, Pavel a Antonín Smílkovi, František Jemelka, Milan Hanák, Michal Prokop, Luboš Andršt nebo Jan Hrubý. Tento koncert se dočkal i pětihodinového rozhlasového cyklu v Českém rozhlasu Brno. V návaznosti na toto výročí vznikl i záznam koncertu díky České televizi, která se Synkopami natočila půlhodinový dokumentární film – *A bylo nám hej*. Vznikl tak záznam nejstarší československé působící big beatové skupiny vůbec.^{141 142}

Kapelník na tento koncert vzpomínal s velkými obavami: „*Nikdy jsem nebyl příznivcem živého vysílání koncertu, protože se interpretovi většinou nepodaří podat bezchybný výkon a zvuk také není zrovna nejlepší jako ze studia. (...) V našem případě obtížných vokálních partů a jejich vyváženosti jsem nechtěl riskovat problémy a ostudu. Vždyť už taky nejsme nejmladší, že?*“¹⁴³

V roce 2017 se po padesáti letech obnovil nejvýznamnější hudební big beatový festival v pražské Lucerně. Na tuto příležitost tehdy v Praze vystoupily jako hlavní účinkující Synkopy 61, Prúdy, Vladimír Mišík, Primitives Groups, George and Beatovens, Lešek Semelka a mnoho dalších. Zatímco v roce 1967 poprvé Synkopy vystupovaly na veřejnosti v Praze a pro publikum představovaly téměř neznámou skupinu z Brna, od roku 2017 dodnes (2022) vystupují na festivalu jako hlavní a nejznámější představitelé pravého big beatu.¹⁴⁴

¹⁴⁰ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 379-380.

¹⁴¹ Ibid. s. 380-393

¹⁴² CYSAR, Jiří. *Koncerty připomněly 50. výročí založení legendární skupiny Synkopy 61*. *Novinky*. [online]. Novinky.cz., c2011 [cit. 10.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/vase-zpravy-koncerty-pripomnely-50-vyroci-zalozeni-legendarni-skupiny-synkopy-61-40131507>

¹⁴³ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 389.

¹⁴⁴ Rössler, Ivan. *Aktuality. ČS beat festivaly*. [online]. Beat festival, c2022 [cit. 10.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.beat-festival.cz/synkopy-61/>

Rok po znovuoobnovení československého pražského festivalu bohužel odešel i další legendární člen Synkop, Oldřich Veselý.

„Téměř žádné stopy po art rocku, ale zato reagující na soudobé trendy včetně rapování (!) s mnohdy hodně sžravými, ale přemýšlivými texty. Do jeho života udeřila zákeřná nemoc, které i přes úsilí lékařů nedokázal čelit a 10. ledna 2018 jí bohužel podlehl.“¹⁴⁵

Skupina Synkopy 61 ve složení: Petr Směja (zpěv, kytara), Jiří Rybář (bicí, zpěv), Jan Korbička (klávesové nástroje, kytara, zpěv) a Vilém Majtner (zpěv, baskytara, kytara), pokračuje v odkazu Synkop 61 dodnes. V roce 2022 skupina dostává ocenění v každoroční anketě skupina roku v rámci Beatové síně slávy Radia beat. Toho se bohužel nedočkal jeden z nejlepších původních zpěváků Michal Polák, který aktivně se skupinou po obnovení jejich funkce vystupoval a veškeré prvotní písně zpíval v originální tónině. Michal Polák, s nenahraditelným falzetem často srovnávaným s legendární skupinou Beach Boys, umírá dne 15. března 2021, půl roku před plánovaným oslavným koncertem k 60. výročí skupiny na hudební scéně. V letošním roce 2023 Synkopy pořádají koncertní turné i s promítáním krátkého historického filmu o skupině. Synkopy 61 ve svém repertoáru zahrnují skladby v průřezu ze všech zmiňovaných dekád od 60. do 80. let 20. století. Synkopy 61 stále nesou první místo za nejstarší big beatovou skupinu u nás. Z historického pohledu je až neuvěřitelné, dodnes na naší scéně působí skupina, která svým repertoárem, hudebností a energií oslovuje a rozšiřuje čím dál tím víc své spektrum posluchačů.

¹⁴⁵ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 246.

Závěr

Vybraná skupina Synkopy 61 je bez pochyb nejdéle působící big beatovou skupinou na naší hudební scéně, a to v nepřetržitém sledu od roku 1959 až do současnosti. Z historiografického hlediska víme, že se skupina v jednotlivých dekadách díky změnám v obsazení skupiny a přicházejícím zahraničním hudebním vlivům formovala do vedle typického československého big beatu i do progresivního rocku, art rocku, funku a hard rocku. Důkazem těchto změn a vývoje jsou jejich vydaná hudební alba, v kterých jsou tyto typické hudební prvky a změny v celkovém vývoji skupiny výrazně slyšitelné.

V důsledku toho, že o skupině Synkopy 61 neexistuje dostatečné množství sepsané literatury, bylo poměrně složitější nezaujatým pohledem komentovat celou historiografickou část diplomové práce. Co se všeobecně týče celého vývoje rockové (big beatové) hudby v Československu, jsou využité zdroje značně omezeny z důvodu starších publikací, které se stávají často opakovanými ve všech odborných pracích a člancích. O to lepší pohled na danou historickou situaci samotného vývoje skupiny dokládají autentické výpovědi z různých rozhovorů a filmových dokumentů samotných členů Synkop 61 i dalších publicistů, hudebníků a kritiků, kteří v dané době působili. Důležitý pohled na tuto situaci přinášejí i dobové časopisy a noviny, kde jsou komentovány nová alba, koncerty a vývoj big beatových skupin z pohledu autorů, kteří vybrané skupiny sledovali naživo v době největšího rozkvětu. V dnešní době jsou pro nás takovéto zdroje nejvíce možným přibližujícím elementem, který nám dokáže prvotní rockovou československou scénu aspoň z části nastínit. U Synkop 61 se stává vekou výhodou fakt, že jejich hudební činnost a odkaz přetrvává do dnešní doby.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo poukázání na hlavní členy Synkop 61, kteří výrazně ovlivnili nejen tuto skupinu, ale i celkové hudební dění v jednotlivých dekadách minulého století. Jelikož toto téma nebylo nikým doposud zpracováno, doufám, že díky zmiňovaným využitým zdrojům v historiografické části bylo přiblížení osobností jako Oldřich Veselý, Petr Směja, Michal Polák, Jiří Rybář a dalších aspoň z části úspěšné, a že byl jejich hudební přínos dostatečně opodstatněn. V návaznosti k těmto jednotlivým hudebníkům bylo prioritní zmínit i celkový historický kontext big beatu v Československu a spolu s ním i další důležité historické události politického, hudebního a společenského kontextu, jejíž vliv na vývoj nejen produkce Synkop 61 byl neomylně podstatnou součástí. Diplomová práce zahrnuje zmapování hlavně brněnského big beatového prostředí, a zároveň odkazuje na zbytek Československa (především

hlavní město Prahu) a sousedních států, které se stávaly působištěm vybrané skupiny a dodávaly ji značnou míru dalších hudebních vlivů a inspirací.

Dalším cílem práce bylo uvedení hlavních hudebních prvků, směrů a žánrů, které se staly pro tvorbu Synkopy 61 zásadními. V tomto ohledu jsou v práci uvedeny důležití zahraniční interpreti, díky kterým se skupina postupně vyvíjela, přejímala jejich písně a další prvky, ať už ve způsobu hře na hudební nástroje, technice zpěvu nebo celkového zvukového napodobení. Mezi ně jednoznačně spadají hudební velikáni jako: Uriah Heep, Beach Boys, Deep Purple, Led Zeppelin, The Beatles, The Shadows, Pink Floyd, Cream, Queen a mnoho dalších světoznámých skupin působících v tomto období.

Za jednu z hlavních metod této práce byla zvolena komparační analýza vybraných hudebních alb skupiny Synkopy 61, ze kterých byly záměrně použity písně značně ovlivněné tvorbou zahraničních skupin. U těchto čtyř písní byl při analýze kladen důraz hlavně na zvukovou stránku, která se odráží v různých nástrojových a hlasových technikách a následné celkové úpravě písně. V důsledku této analýzy bylo zjištěno, že každé vybrané album z odlišné dekády splňuje typické charakteristické rysy a obsahuje hudební prvky, které jsou znatelné a přejímané od zahraničních již zmiňovaných hudebních skupin. U písní *Válka je vůl* a *Ptačí sonáta* jsou typické prvky zapsány i v notovém zápisu a při samotném poslechu jsou ihned slyšitelně rozpoznatelné. Oproti tomu další dvě vybrané skladby *Jsi nádherně pravěká* a *Dlouhá noc* obsahují inspirativních zdrojů hned několik. Dochází zde k syntéze několika hudebních směrů a vlivů, což akorát dokládá to, že se časově nacházíme v období 80. a 90. let, kdy se rozvíjí nejvíce hudebních žánrů a dalších směrů. Proto zde nejsou notově vytyčeny přesné hudební prvky, nýbrž jen slovně popsané jednotlivé hudební složky, které jsou zvukově příbuzné zahraničním skupinám. Každopádně tato analýza dokazuje, že samotný hudební vývoj skupiny během jednotlivých dekád byl výrazný, nezůstával ukotven pouze v big beatové linii, a naopak se Synkopy 61 vždy snažily přizpůsobit okolnostem hudebního dění, což je zařazuje mezi nadčasově hudebně vyspělé ojedinělé skupiny na našem území vůbec.

Synkopy 61 si ve své hudební produkci zaslouží další hudební zkoumání a rozhodně svým osobitým stylem nepatří mezi zapadlé big beatové skupiny. Naopak už jen díky tomu, že jsou dodnes působící skupinou, máme možnost jejich tvorbu slyšet naživo a dávat ji za příklad určité rockové tradici v české a slovenské hudbě. Téma této diplomové práce by se nadále mohlo vedle analýzy vybraných skladeb více zabírat hlavně tvorbou Oldřicha Veselého, o jehož osobnosti se hovoří v jen omezeném množství literárních zdrojů a v kvalifikačních pracích.

Jedná se o autora, který je u nás jako první spjat s pojmem art rock a rovněž vyniká hlasovými a tvůrčími schopnostmi, které by neměly zůstat v zapomnění.

Z pedagogického hlediska by se tato práce mohla nadále věnovat notové a textové stránce, jelikož doposud nevznikl žádný notový materiál, který by hudební tvorbu Synkop 61 ucelil například do výběrového zpěvníku. Jelikož je většina tvorby této skupiny založena na čtyřhlasých a vícehlasých melodiích, mohl by se pak tento materiál využívat například při výuce hudebních dětských i dospělých sborů. Zároveň by se tímto způsobem zachovával pro další generace hudební odkaz Synkop 61 a díky notovým zápisům by byla možná hlubší analýza jejich díla, která by mohla odkrýt další inovativní a inspirativní prvky a hudební vlivy.

Závěrem si zaslouží uvést, že tato práce rozhodně neobsahuje veškeré informace spjaté s historickým, osobnostním a tvůrčím kontextem skupiny Synkopy 61. Jedná se o soubor hlavních stěžejních informací, které mě přivedly k hlavnímu tématu celé práce, tedy jaký byl hudební vývoj skupiny Synkopy 61 a jakým způsobem se to odráží v jejich hudební tvorbě. Při podrobnější hudební analýze dalších písní a v dohledávání podrobnějších informací, by se práce dala rozšířit o mnoho zajímavostí z hudebního dění minulého století. Nicméně doufám, že tato práce naplňuje hlavní záměrnou myšlenku, a to přiblížit hudební skupinu Synkopy 61, poukázat na její nejúspěšnější tvorbu a zachovat tak povědomí o skupině, která již po několik desetiletí vyprodává koncerty a ovlivňuje hlavně rockovou tuzemskou hudební scénu, což právě dokládá, že originalita, osobitost a tvůrčí schopnost této skupiny je z pohledu české a slovenské scény naprostým hudebním unikátem.

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura

- BLÜML, Jan. *Progresivní rock*. Praha: Togga, spol. s.r.o., 2017.
- ČERNÝ, Jiří. *... na bílém/hudební publicistika 1970-1979*. Praha: Galén, 2014.
- ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989.
- GRATIAS, Petr, VESELÝ, Oldřich. *Černý racek*. Brno: Vakát, s.r.o., 2009.
- GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019.
- GRATIAS, Petr. *Decibely nad Brnem*. Brno: JOTA, 2015.
- HANZEL, Vladimír a AMBROŽOVÁ, Alexandra. *Excentrici v přizemí: nová vlna v Čechách – příběh dušičkový*. Praha: Panton, 1989.
- HEJSEK, Lukáš. *--a pak přišel bigbít*. České Budějovice: Nová Forma, 2012.
- HONS, Miloš. *Hudební analýza*. Praha: TOGGA, 2010.
- CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa I: od rekvalifikací k "nové" vlně se starým obsahem: (svědectví o českém rocku sedmdesátých let)*. Praha: Galén, 2015.
- KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998.
- KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981.
- LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010.
- LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990.
- MATZNER, A., POLEDŇÁK, I., WASSERBERGER, I. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: EDITIO SUPRAPHON, 1980.
- SMÝKAL DONNÉ, Jiří. *Big beat šedesátých let v Brně a okolí I*. Brno: TRIPTYCHON, 2019.
- VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010.
- VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019.

Internetové zdroje

Academia [online]. Academia edu, c2016 [cit. 15.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.academia.edu/>

Bigbit. Internetová encyklopedie rocku. [online]. Česká televize, c1996-2023 [cit. 4.4. 2023].

Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>

Brněnský deník. [online]. c2009 [cit. 6.3. 2023]. Dostupné z: <https://brnensky.denik.cz/>

ČS beat festivaly. [online]. Beat festival, c2022 [cit. 10.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.beat-festival.cz/>

Internetová encyklopedie dějin Brna. [online]. Brno, c2020 [cit. 7.3. 2023]. Dostupné z: <https://encyklopedie.brna.cz/>

Music City. [online]. Music City, c2023 [cit. 7.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.music-city.cz/>

Novinky. [online]. Novinky cz., c2011 [cit. 10.4. 2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/>

Wikipedie: otevřená encyklopedie. [online]. c2023 [cit. 29.3. 2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana

Zpravodaj městské části Brno-střed. 2011. Dostupné z: <https://www.brno-stred.cz/radnice/zpravodaj>

Živá hudba. [online]. Pavel Pokorný, c2012 [cit. 6.3. 2023]. Dostupné z: <http://www.zivahudba.cz/minulost.html>

Časopisy

Melodie. Praha: Orbis, 1963–2000.

Mladý svět. Praha, Mladá fronta, 1968.

Filmové dokumenty

A bylo nám hej. [online]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

Bigbit 1956–1989. [online]. YouTube, Česká televize, 1998. Dostupné z: <http://www.youtube.com>

Když hráli Beach Boys v Praze v roce 1969, vykoupli celý bar. [online]. iREPORT, 2017, 2:30. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mx00FD9QvnU>

Bakalářské a diplomové práce

KANTOR, Pavel. *Vliv normalizace na vývoj české rockové hudby v letech 1969-1989*. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, Sdružená uměnovědná studia. 2012.

KOREŇOVÁ, Anna. *Československý Big Beat v 60. letech 20. století se zaměřením na kapely: Synkopy 61, The Blue Effect, Framus Five a The Matadors*. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. 2021.

PETRÁŇ, Lukáš. *Československé beatové festivaly (1967, 1968 a 1971) a jejich organizační a umělecká specifická*. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, Management v kultuře. 2019.

Prameny

OLDŘICH VESELÝ. *The best of 1967–2007* [CD]. CZ: FT Records, 2007.

Synkopy 61. *Dlouhá noc*. [online]. YouTube, 2017. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JCyme0JUOIQ&t=11s>

Synkopy 61. *Sluneční hodiny*. [online]. YouTube, 2013. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LpjCkToVScg&t=869s>

Synkopy 61. *Válka je vůl*. [online]. YouTube, 2013. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VJcMXC4m5rM>

Synkopy 61. *Xantipa*. [online]. YouTube, 2016. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5kLwVs35JVE&list=OLAK5uy_ITnVcmsk032Eu_HgVrrGZIM7YxMMtJQ_w

Various. *BIG BEAT LINE 1965–1968*. [CD]. CZ: SUPRAPHON, 2017.

Various. *BIG BEAT LINE 1967–1969*. [CD]. CZ: SUPRAPHON, 2016.

Youtube. [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/?gl=CZ&hl=cs>